Пётём тěнчери пролетарисем, пěрлешěр!

1938 ИЮНЬ 28 ЫТЛАРИКУН 147 (4960) №

ЧĂВАШ КОММУНĚ

21-мěш çул тухат — ПСК(б)П Чăваш Обкомěпе Тěпěçтăвкомăн хаçачě — Пěр №-рě 10 пус

РЕДАКЦИПЕ КАНТУР АДРЕСĚ: Город Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом Печати

ТЕЛЕФОНСЕН: Редакторăн 0-57, Ред. заместительěн 0-38, Редакци секретарěн 1-40, Пикунийěн 0-23

Аслă кун

Ěнер политикăла пысăк çěкленӳпе РСФСР, Украина, Белоруссипе тата автономлă республикăсен Верховнăй Советěсен сыпăвěсем пулса иртрěç. Балти тинěс çыравěсенчен Ламкă океан çыравěсенче çити, пысăк хуласенче те, пěчěкскенче те, сотăк халăхěсем сывлăх кунěссине савăнăçлăн кěтсе илчěç. Çак кун халăх урамсемпе суртсене ăуратса илемлетрěç, унăн чухнехи пек тумланса, пысăк савăнăçпа сывлăх урăхсем патне пычěç. Ěнер Россипа Федерацинчи, Украинăри, Белоруссири çăлăксемпе йăлсенче мěн тěттěм пуличчен музыка сасси, савăнăçлă йӳрă сасси парăнмарěç.

Совет халăхěн тата тепěр хут пěтěм тěнче умěнче Ленин—Сталин партине Совет правительстви тавра çирěппěн пěтěççе тăнине катартрěç. Правительствăпа халăхăн аслă пěрлешěвěç,—кун пек пěрлешӳ вăл социализмăн çěршывěнче кана пулма пултарат,—чăн малтан—пěр шухăшлă совет сывлăхçисем хăйсен граждан прависене пурнăçа кěртме, сывлăха хӳтлăма васканнине курăнчěç.

Сасăланисенчен нумайěшěш хăйсен патриотлă шухăшěсем çинчен каласа пама васкарěç. Мускав хулинчи Бауман сывлăх округне кěрекен 29-мěш участкăра рабочи арăмě Екатерина Ивановна Серегина сасăласа тухнă хыççăн, сывлăх участкине çакăн пек зайавленипе панă:

„Йулташсем, епě виçě ача амăшě. Вěсенчен иккěмěш халăхи вăхăтра Ингетри Хěвелтухăçěнче, пěри—Мускавра. Епě хам 47 çулта. Хам пурнăçра ман тăватă савăнăçлă кун пулчě. Пěрремěш—манăн иккěмěш ывăл танк-çар шкулěнчен вěренсе тухни, ана Ингетри Хěвелтухăçěнче йамала туни пулчě. Иккěмěш—манăн кěçěн ывăл Фрунзе ячěпе тěрлăн Ленинградри Тинěс-çар шкулěнчен вěренсе тухни, ана Ингетри Хěвелтухăçěнче йамала туни пулчě. Виççěмěш—1937 çулхи декабрěн 12-мěшě. Вăл кун епě пěтěм халăхăн йăратнă аслă тусěшěн, учительшěн—Иосиф Виссарионович Сталинăн сасăларăм. Таваттăмěш—пайан, июнь 26-мěшěнче,—пайан епě коммунисемпе партире тăманнисен сталинла блокěшěн сасăларăм".

Пирěн çěршывăн вăйăвачěпе Йекатерина Ивановна Серěгина пěккисем вуншар мелйунăн пулнинче.

Пирěн халăхшăн, Сталинла Конституцин çулми хěвелě пăхса тăракан çěршывра пуранакан халăхшăн, вăйккинче пахса тăрас йăла йута. Тăван çěршыв интересěшěн тăрăшман çынсем пирěн çěршывра хисепре мар. Совет çынни палли вăл—хăйěн социализмăла тăван çěршывне чěререн йăратни пулат. Совет государстви хăйěн граждановěсене лайăх, телейлě пурăнма кирлисене пурне те парат. Пирěн çěршывра эксплоататăрсем те, эксплоатациленекěнсем те çук. Пирěн çěршывра кашни гражданинăн пурнăç çулě уçă, пирěн çěршывра талантсемпе пултарулăх ирěккěн ӳсеççě. Сталинла Конституци кашни совет гражданинне ěçлеме, канма, вěренме права парат. Совет гражданинě—çěршывăн хуçи.

Лебедев—Кумач нумай мелйунăн пěтěм совет халăхěн шухăшне çак сăмахсемпе катартса пана: „Тăван çěршыва епěр йăратнă хěре йăратнă пек йăрататпăр, пире йăратакан аннене пăхнă пек пăхатпăр".

Коммунисемпе партире тăманнисен сталинла блок кандидачěсемшěн сасăласа совет халăхě социализăмшăн, хăйěн телейěшěн, малашнаки ăрусен телейěшěн сасăларě. Сывлăçа çулăм урнине коммунисемпе партире тăманнисен йăвěсене çырнă бюллетенсене йăрса, социализăмла хăватлă промышленнăçăн ситěнěвěсемшěн, колхоз уйăхирěнчи вăйлă тырпулшăн, хăватлă Хěрлě Сарпа Хěрлě Флотшăн, социализăмлă куçтурăшăн, социализăм малашне те çěнтерсе пымала тăвассишěн, Ленин—Сталин партийěшěн—халăхăн малта пыракан пайěшěн, пěтěм тěнчери ěçсыннисен тăван аттиě, вěренте кенě, тусěшě пулакан Сталинăн сасăларě.

Акă мěншěн совет халăхě хайěн пысăк—тимлěхěпе ответлăхне йăнланса, владăн Верховнăй органне чě лайăххисенчен те лайăххисене, тăван çěршывăн шанчăклă патриочěçене, коммунисăм ěçěшěн патăрăн кěрешекенсене суйлама суйлав участкисене пыни. Сталинла Конституци тăрăх иртерěкен суйлавсенчен ытла халăх государствă тытăмне хуçшăмăла массăлă формăсем урăх çук. Совет сынни, суйлава хуçшăнине государствăн аслă ěçне тунине, гражданла пысăк тивěçлěхе пурнăçа кěртнине пěлет.

Телеграфпа радио сойузăла тата автономлă республикăсен Верховнăй Советěсен суйлавěсене коммунисемпе партире тăманнисен Сталинла блокě çěнерен тунă кандăй çěнтерӳ çинчен пěлтерекен хыпарсене совет çěршывěн пур кěтеçěсенчен те илсе килеççě. Сасăсене шутласа пětермен-ха, ачичăн совет халăхěн пысăк пайě хăйěн сассине блок кандидачěсемшěн пани çинчен шанчăклăнах калама пулать. Халăхăн çак чаплă çěнтерěвě социализмăн кěрешсе илнисене хакла хуракан çынсен, ěççышнисене тустарса пěтерессине вěсене вилěм патне илсе пыракан стройă—капиталисăм стройне кулăм сынсен çěрисěне çěклантерсе хавхалантарат.

Коммунисемпе партире тăманнисен сталинла блокěн çěнě çěнтерěвě çинчен хайсен илемлě те чаплă тăван çěршывěн ирěклехěшěн хайăр çапăçусене кěрешекен Испани республикěн бойецěсем те пелеççě. Сойузăла тата автономлă республикăсен Верховнăй Советěсен суйлавěсене коммунисемпе партире тăманнисен блокě çěнтерěвě çинчен илемлě те чаплă тăван çěршывěн ирěклехěшěн хайăр çапăçусене кěрешекен Испани республикěн бойецěсем те пелеççě. Сойузăла тата автономлă республикăсен Верховнăй Советěсен суйлавěсене коммунисемпе партире тăманнисен блокě çěнтерěвě çинчен пěлсе, капиталисăма хирěç кěрешме çěнě те чěре вăй хуçшăнине туйăççě.

Фашисла ирсěрсем шăлесене хăйрачăрах,—вěсем коммунисăм идейěсемпе хавхалаççě, Ленин—Сталин партийěне совет правительстви тавра çирěппěн пěтěççě совет халăхне хăратăмěç!

Тăхăн хăçан та пулсан Совет Сойузě çине тапăнма хăтланса пăхас мěн пулсан, унăн ěçě халиччен никěçăн пулманла, намăсла пěтсе ларě. Оборонă техникин вăйлă хěрăшалěпе хěрăшăлланă, пěтěм совет халăхě çине тапăнса тăракан хăватлă Хěрлě Çăр хамăр тăван çěршывăн тăшманěсене, вěсем пирěн çине кирек хăш йěнчен килес пулсан та—хěвелтухăçěнчен-и, хěвеланăçěнчен-и—пуçа пěрех, хайăрран çěмěрсе такě.

Троцкисла-бухаринла шпионсем пире вăртăн çапса ўкерме шутларěç. Совет халăхěн пурне те çěмěрсе тăкакан хăвар алли вěсене тěпрětсе салатрě. Кам та кам пирěн тăван çěршыв çине, халăх телейěн никěçě пулса тăракан социализăмлă строй çине ал çěклеме хăйат—вěсене пурне те çавăн пек шăпа тивě!

Сталин йулташ калана:

„Пирěн халăхăсенне савăтсенче капиталисемсěр ěçлеççě. Ěçе халăх хушшинчен тухнă çынсем йěртсе пыраççě. Çакна пирěн патăрта йăлана кěнě социализăм тесе те ěнтě. Пирěн ушкирсенче çěрěç çынсемсем улпутсемсěр, кулаксемсěр ěçлеççě. Ěçе халăх хушшинчен тухнă çынсем йěртсе пыраççě. Çакна кадаççě те ěнтě пирěн патăрта йăлана кěнě социализăм тесе, çакна каласăçě те ěнтě ирěклě, социализăмлă пурнăç тесе".

Сойузăла республикăсемпе автономлă республикăсен Верховнăй Советěсен суйлав кунě—1938 çулти июньěн 26-мěш—рабочисемпе хресченсен социализăмла государствин историне тăван çěршывăн çěнтерӳсемпе пумайлатса кěчě.

Июньěн 26-мěш пирěн социализăмла тăван çěршыв историне мěлйунăар совет патриочěçем Ленин—Сталин паттăр йалавěшěн тěрěс тăнине катартакан чаплă демонстраци пулса кěреç.

(„ПРАВДА", июньěн 26 мěш).

РСФСР-ти автономлă республикăсенче

МУСКАВ, июньěн 26-мěш. РСФСР-ти автономлă республикăсенчен илиě пěлтерӳсем тăрăх, Бурйат-Монгол, Удмурт, Якут, Чечен-Ингуш, Карель, Мари, Башкир, Тутар т. ыт. республикăсенче те, РСФСР тата çав республикăсен Верховнăй Советěсен депутачěсене суйлама кун пěтěм халăх праçникě пулса тăнă тата питě пысăк çěкленӳпе иртнě.

(ТАСС).

Коммунисемпе партире тăманнисен Сталинла блокěн чаплă çěнтерěвě

Казах, Киргиз, Азербайджан, Узбек СС Республикěсен Верховнăй Советěсене суйланнин итогěсем

Тěп суйлав комиссисем пěлтернě тăрăх

Казах СС Республикěн Верховнăй Совет суйлавěсенчě суйлав правине усă куракан граждансен пěтěм хисепěнчен 99,2 процент саланă. Казах ССР Верховнăй Советне суйламали суйлав округěсенче пурнинче те сасăланисен пěтěм хисепěнчен коммунисемпе партире тăманнисен Сталинла блок кандидачěсемшěн 99,5 процентě сасăланă. Казах ССР Верховнăй Совет депутачěсе суйланисен шутенче—И. В. Сталин, В. М. Молотав, Л. М. Каганович, Н. И. Ежов йулташсем.

Киргиз СС Республикěн Верховнăй Совет суйлавěсенче сасă правине усă куракан граждансен пěтěм хисепěнчен 98,23 процент сасăланă. Киргиз ССР Верховнăй Советне суйламали суйлав округěсенче пурнинче те сасăланисен пěтěм хисепěнчен 99,1 процентě коммунисемпе партире тăманнисен Сталинла блок кандидачěсемшěн сасăланă. Киргизăри ěççыннисем, хăйсем Ленин—Сталин партине чěререн йăратса тăнине хăватлăн кăтартса, Киргиз ССР Верховнăй Советне пурте пěр шухăшлăн пулса халăхсен аслă çулпуçне Иосиф Виссарионович Сталина тата унăн шанчăклă соратникěсене—Вячеслав Михайлович Молотава, Михаил Иванович Калинина, Климент Йефремович Ворошилава, Лазарь Моисейěвич Кагановича, Анастас Иванович Микойана, Николай Иванович Иежова суйланă.

Азербайджан СС Республикěн Верховнăй Совет суйлавěсене суйланăсěн пěтěм хисепěнчен 99,36 процент хутшăннă. Суйлав округěнче пурнинче те сасăланисен пěтěм хисепěнчен 99,59 процентě коммунисемпе партире тăманнисен Сталина блок кандидачěсемшěн сасăланă. Азербайджан СС Республикěн Верховнăй Совет депутатне суйланисен шутенче—И. В. Сталин, В. М. Молотав, Л. М. Каганович, А. И. Микойан, А. А. Жданăн, Н. И. Ежов, Л. П. Берйа, М. Д. Багирăн йулташсем.

Узбек СС Республикěн Верховнăй Совет суйлавěсене сасă правине усă куракан граждансен пěтěм хисепěнчен 97,93 процент хутшăннă. Узбек ССР Верховнăй Советне суйламали суйлав округěсенче пурнинче те сасăланисен пěтěм хисепěнчен 99,57 процентě коммунисемпе партире тăманнисен сталинла блок кандидачěсемшěн сасăланă. Узбек ССР Верховнăй Совет депутатне суйланисен шутенче—И. В. Сталин, В. М. Молотав, Л. М. Каганович, К. Й. Ворошилав, Н. И. Ежов йулташсем.

Совет халăхěн пěрремěш кандидачě

Мускав хулинчи Сталински округри суйлавăсем çак куна, пирěн халăх пысăк праçнине мěнле кěтсе илет, çавăн пек чăтаймасăр кěтнине. Ун пек кунсем халăхшăн инхăçан асран каймă кунсем пуласа йулаççě.

Сталин йулташ Мускав хулинчи Сталински суйлав округě тăрăх баллотировкăна тăма килěшӳ парсан, кашни çынăн чěри йěнěле тулли савăнăçпа тулса ларнине сăмахпа та калăса пама çук. Шăп пěр уйăх кайала—майăн 26-мěшěнче—130 пин суйлавçа суйлав уменки митингра Сталин йулташа, вăл вěсене пысăк чыслăх тата пысăк шанчăк тунăшăн, хěрӳлен тав туна.

Июньěн 26-мěшěнчи çěр, çак çулта чи кěске çěр пек туйăннă.

Кремлě çумěнчи Спасски башни çинчи сехетěн ылттăн стрелки 6 тěлне ситсен, çěршыв тăрăх курант сасси чаплăн янраса кайат. Сехет чанě йулашки хут сансан Мускав хулинчи Сталински суйлав округěнчи суйлав участкисен алăкěсем йăрах уçалса кайăççě.

Сталински округěнче 27-мěш участкăн суйлав комисси ларакан сěтел умне чи малтан Сталински районшучěгоргри кладовщик—59 çулхи Архип Иванович Кудрявцев пырса тăнă. Хăйне вăл тăпăлн тытăкланă, сак ěç çине пěтěм ответлăхпа пахнă. Ун хыççăн çамрак хěрача Валентина Бачинина саспа. Вăл хаçан та 18 çул тултарнă. Хăйěн йăрăнсěнче вăл чи пирвайхи хут сасăлат, вăл Сталинăн сасăлат!

Пуринчен те малтан сасăланă суйлавçасем хăйсен сванăçěсене çинчен, хăйсен телейěсе çинчен пěрпěрне каласа пама, пěтěм совет халăхěне каласмă васкарă. Кудрявцевпа Бачинина йулташсем урама тухса радиомикрофон умěнче сăмах тухса калана.

— Епě сасăлании — вăл манăн вăрттăнлăх,—тесе калана Вăлă Бачинина. — Халě ěнтě епě çав вăрттăнлăха уçса пама пултаратăп. Епě Сталин йулташтăн сасăларăм. Манăн чěрем савăнăçпа та хавасланăпа тулса ларчě. Хам сасăма пирěншěн хăйěн пурнăçне пěр шеллемесěр парса ěçленě çынпăн, пирěншěн хăйěн çутă ěнине парса ěçленě çынпăн, çамрăксене çул уçса паракан тата вěсене малашлăх туса паракан çынпăн патăм.

Мускав хулинчи Сталински суйлав округěнчи суйлавçасем, пěр ирěк-шухăшпа пěтěçěскерсем, пěтěм совет халăхěн ирěкěне пěрле, пысăк çěкленӳпе те хавасланă РСФСР Верховнăй Советне депутата суйламали пěрремěш кандидатăн сасăланă. Вěсем хăйсен килěсене чěререн сывлăхпа, çав хунипе тавăраннă. Вěсен чěрисем —коммунисемпе партире тăманнисем сталинла блокě çěнерен чаплă çěнтерӳ тăвас шанчăклăхпа тунă.

(ТАСС).

Минск сасăлат

Белоруссин йăшěл йăнăçсем айěнче ларакан столици—Минск хули çине пирвайхи хěвел пайăркисем ўкеçеççěвех урамсенче пурнăçě вěресе тăма пуçланă. Йăнраса тарăççě йурăсем, оркестрсем. Белоруссин столичинче праçникле тумланнă ěççыннисем çěкленнě камăллемпе, хăйсен телейěпе пурнăçěшěн сасăлама суйлав участкисене кайăççě.

Сталин йулташ баллотировкăна тăна Промышленнăй округăн пěрремěш участкинче ирхинче 3 сехетрен пуçласах суйлавçăсем пухăнма тытăннă.

Суйлавçăсем йěшěкем патне пырăççě, кашнин сăн-пичě телейлě.

Никита Степанович Оўга Михайлович Крўкавсем сасăлаççě. Вěсен тăхăр ача, асликем пурте ěçлеççě тата вěренеççě. Икě пěчěк ачисемшěн государствă тăрăшат. Нумайах пулмаст амăшне улта пин тенкě—атăсем нумай майпа пулăшу панă. Июлен 8-мěшěнче вěсем татах тавата пин тенкě илеççě.

Ленински суйлав округěн пилěкмěш суйлав участкинче Минск станцине пăравус депověнче ěçлекен слесăр 18 çулти Лукин пěрремěн хут сасăлат.

— Епě,—тет вăл, — Сталинла Конституцишěн сасăлатăп, вăл Конституци телейлě совет çамрăкěсене вěренӳ, ěç, кану прави пăтě тунăшăн сасăлатăп.

(ТАСС).

Молотав йулташшăн

МУСКАВ, июньěн 26-мěш. Пысăк хаваслăх, савăнăç чаплă суйлав кунě çитиччен нумай малтанах пуçланă. Вăл Вăйачеслав Михайлович Молотав столицăри Молотавски суйлав округě тăрăх балатировкăна тăма килěшӳ парсанах пуçланă. Çěвěçсемпе ăотчиксем, педагогсемпе токăрсем, инженерсем тата килхуçи хěрарăмсем нумай çынпа пухусен трибунисем çине туха-туха хěрӳлě сăмахсем калană. Вěсем Ленинпа Сталин сăратникěн кандидатурийěн, ěçре тěрěсленě çирěп боļшевикшăн, коммунисăм ěçěшěн хайěн-хăй шеллемесěр кěрешекен паттăршăн—Совет правительствин руководителěсěшěн сасăлас телей çинчен калана.

Ку ěнтě нумай нацилě республикăри ěççышнисен пěрлехě шухăш-кăмăлне кăтартса пани пулнă.

Историлě кун тěлне—июньěн 26-мěш тěлне—округра ěççыннисен производствăра çěнě çěнтерӳсем тума пуличчě. Суйлав умěн ăмăрту сарса йарса, Красногвардейски тата Молотавски районсенчи предприятисем программана срукченех тултарна.

Çапла вара суйлавсем пусланичен тимăçе кун малтанах округ хăй кандидачěшěн сасăлана.

Пěтěм халăхăн хавасла праçник кунě ирхине ирех пуçланă.

Мускав çыннисем хăйсен суйлав участкисем патне пухăнаççě. Вěсенчен нумайěшěсем суйлав участкисен алăкěсем умне тул çуталма пуçласанах пырса тăнă. Мěншěн-ха вěсем çаван пек ир-ши? Вěсем йулташки çинчě уйăх хушшинче никкěмěш хут суйлаççě, вěсем пит лайăх пелеççě: малта—вăхăт нумай, конверта йěшěкне йăмашкăн тăмăçе минут çеç кирлě. Анчах кашнийех чи малтан сасăласшăн, Хăйсен кандидачěшěн сасăласшăн. Вěсен кандидачě çинчен Грузи ěçхалăхě хăйěн çыруйěнче сапла çырнă:

И тебе хвала поется от земли до синих сводов—
Молотов, глава, республик,
друг вождя и друг народов...

ССРС Апат-çимěç Халăх Комиссариат Клубěн анла та ирěк картинě. Ирхине пилěк сехет. Кунта

Совет Украинин столицинче

Совет Украинин столици июньěн 26-мěшěнче ирхине шукăль тумпа илемленсе, чаплă та мухтавлă сăнпитле вăраннă. Киевěври ěççынисем хěрле йăлавсемпе илемлетнě, УССР Верховнăй Советне депутата суйламали кандидатсен портречěсемпе илемлетнě сайлав участкисем патнеле ушкăн-ушкăнпа,семьи-семьипе, хăйсем пěрěпěн утаççě.

Сталински округри суйлав участкисен умне пит нумай халăх пухăнат. „Ленинская кузница" саватăн клубěнче—Сталински суйлав округěнчи вунпěрмěш участкă. Ирхине 6 сехет. УССР Верховнăй Советне депутата суйлама кандидата Сталин йулташа ни малтан тăратна работницем хăйсен кандидачěшěн сасăлама пуринчен те малтан пынă.

Йěшěкне конверт хыççăн конверт кěрсе ўкет. Украинăн чечеклě столицин телейлě ăççисем хăйсен сассисене асла Сталина параççě.

Чечекленсе ларакан хулан урамěсене, сачěсене, йăркěсене хěвел хăйěн çутине шеллемесěр çутатат. Днепр хěрринчи хулара пайанхи кун Сталин йачěне пуçланă. Украина столитинчи ăççынисем Сталин йатне чěрере тытса суйлавсěне пына.

(ТАСС).

Совет займěсем нумай сарăлаççě

Совет правительстви каларакан государствă займěсене ăççынисем нумай сыпăнса илеççě. Çавна çакăн пек пит интереслă цифăрсем те аван катартса параççě. 1927 çултан пуçласа 1937 çула çитеченех государствă займěсене ăççынисем 40 мелйун сыпăнса туйăннă, 1937 çулта каларна ССР Сойузěн оборонине тěреклетмели займа—50 мелйун çын ытла çынăнса илнě.

Облигацисем тытса усракансем пысăк тупăш илеççě, 1938 çулхи январěрн 1-мěшěн государствă займěсем тăрăх ăççынисене 5.412,9 мелйун тенкě тўленě,—вăл шутран 3.328,7 мелйун тенкě выльăха илнине процентсем тўленě, 2.084 мелйун тенкě—тиражленче срук тухна облигацисемшěн тўленě.

(ТАСС).

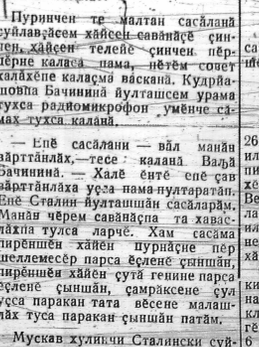

Шупашкар, 11-мěш суйлав участкинче

ЎКЕРЧЁК ÇИНЧЕ: 72 çулхи суйлавçă Анна Ивановна Зайцева бюллетенсене йěшěкне йăрат. Суйлавçăсем суртне кайăççě.

Цыганов фото-ўкерчěкě.

Сталина йуратнине кăтартса пачĕç

ВĂРНАР. (Телефон тăрах). Хапăс суйлав округне керекен пур суйлав участкисенче те суйлав пысăк савăнăçпа, организацилен иртрĕ. Анатăкас, Тулти Пăртас, Шалти Пăртас, Волонтăр суйлав участкисенчи суйлавçăсем сасăлама пурте хутшăнăç. Суйлав кунĕ чăн-чăн савăнăç-пулса иртрĕ. Самăхран, Чиркулĕ Хапăсра суйлавçăсене йĕркелĕ сасăлама, лайăххăн кайма пур услови те пулнă. Суйлавçăсем пушă вăхăта шашка, шахмат, домино, биллиард выльăса иртрĕç. Йăлпо çимелиемелисене çителĕклĕ кӳрсе килнĕ. Ахальтен кунсенче 200—300 тенкĕлĕх товар сутăна пулсан, июньĕн 26-мĕшĕнче 1000 тенкĕлĕх сутнă. Йăлта иртен пуçласа кăçченех музыка, йӳрĕ сасси илтĕнсе тăчĕ.

Халăх тĕнчери чи демократилĕ Конституци тăрăх государствăн асли органне суйлама хутшăнса коммунисемпе партире тăманнисен сталинла блокĕн — кандидачĕсемшĕн хаваслăн сасăларĕç. Ирĕлнĕн 26-мĕшĕнче Хапăс суйлав округĕнчи суйлавçăсем коммунисемпе партире тăманнисен блокĕн кандидачĕсемшĕн организацилен сасăланине хăйсен организацилехĕ пысăкшине, коммунисен партине, парти çулпуçне Сталин йăлташа тата тăван çĕршыва йуратнине кăтартса пачĕç.

В. Усли.

Халăх праçникĕ

ÇĔМĔРЛЕ. (Телефон тăрăх, хамăр корр.). РСФСР тата ЧАССР Верховнăй Совечĕсен суйлавĕ Çĕмĕрле хули ĕçхалăхĕшĕн чăн-чăн пысăк праçник пулчĕ. Праçник чухнехи пек тулманлă суйлавçăсем суйлав участкисене пыраççĕ. Иртен пуçласа кăçченех хулара савăнăç, хаваслăх пулчĕ. „Большевик" саватра чи малтан клуб реçиссоре Дальская йăлташ сасăларĕ.

„Болъшевик" саватăн клубне хĕрлĕ йалавсемпе, портретсемпе, плакатсемпе, лозунгсемпе, транспарантсемпе илемлетнĕ.

Клуб патне пĕрмайăх автомашинăсем пыра-пыра тăраççĕ. Весемпе ватă суйлавçăсене тата Çăр шывĕ хĕрĕнче пристаньри суйлавçăсене суйлав участкине илсе пырса тăраççĕ.

Суйлав участки патĕнче иртенне кăçченех савăнăç йӳрри йăнăраса тăчĕ. Духовой оркестр выльăт, кружоксем хăйсен пултарулăхне кăтартса паççĕç. Кунта ташлаççĕ, йӳрлаççĕ, выльăççĕ.

Иваницкий.

Шавлă оркестр

Тракри вăтам шкулта вĕренекен 13-çулхи пионер Васили Йегорăв хăйсен шкулĕнче 27 пионера пĕрлештерсе, шавлă оркестр организациленĕ.

Июньĕн 21-мĕшĕнче çак шавлă оркестр парти Чăваш Обкомĕн агитацине пропаганда пайĕ организацилене агит-фургонна пĕрле районти Мăн Шетмĕ, Анатăкасси, Çĕнĕал, Тăхăртака йалăсене кайса тата çул тăвакансем патĕнче пулса тĕрлĕ кĕвĕсем выльăса кăтартрĕç.

Июньĕн 26-мĕшĕнче Васили Йегорăв йĕртсе пыракан шавлă оркестр Малти Тракна Кайри Трак суйлав участкисенче пулса суйлавçăсене çĕнĕ кĕвĕсем выльăса кăтартрĕç.

В. В.

Конвертсене уçма пуçласан

Çĕрле 12 сехет çитсен участкари суйлав комисси председательĕ Григорьйев йăлташ сасăсем парасси пĕтнĕ, тесе пĕлтерчĕ. Суйлав комисси сасăсене шутламали пĕлме кĕрсе, суйлав результатĕсене палăртма пуçлать. Сурăчу пичете хăйпăтса йĕшĕкесене çуççĕ. Чи малтанах Чăваш республикĕн Верховнăй Советне суйламали суйлав йĕшĕкĕнчен конвертсем кăларса, комисси председательĕ:

— Молатăв!—тесе калать.

Суйлав комиссин икĕ членĕ шутлав листи çине палла туса пыраççĕ.

Кашни конвертне уçмассеренех:

— Молатăв!

— Молатăв!—тени илтĕнет.

Суйлавçăсем бюллетенсене йĕшĕкĕ йăнине пĕрлех хăйсен шухăш-камăлĕсене бюллетень çине сырса палăртма тăрăшнă. Акă пĕри „за" тесе лартнă. Тепри тата „ырă сунатăп" тесе сырнă. Виççĕмĕш: „Сывă пулăр Молатăв!"—тесе саламлать. „Молатăв йăлташшăн сасăласа, сине пĕтĕм тĕнчери пролетариатăн асли çулпуçĕшĕн—Сталин йăлташшăн сасăлатăп",—тесе çырать таватăтмĕш. Йăлашкинчен, тепĕр суйлавçă, бюллетеньне пĕрле конверт ăшне çакăн пек хут сырса чикнĕ:

„Пирĕн ăватлă держава правительствин пуçлăхĕшĕн, Асла Сталинăн чи çывăх соратникĕшĕн—Вăячеслав Михайлăвич Молатăшăн сасăлама телейлĕ пулнăшăн вĕçĕмсĕр савăнатăп.

Салам Сталин йăлташа!

„Телейлĕ граждании".

Унтан иккĕмĕш йешĕке, РСФСР Верховнăй Советне суйламали йешĕке çуççĕç. Кунта Калинкинăй йăлташ йăтнĕ çырнă бюллетенсене йăна. Суйлав комиссин председательĕ кăлĕх конвертсене уçса, Калинкинăшан сасăлани çинчен пĕлтерĕт.

Суйлав результатĕсене палăртса пĕтерĕç. Результатсем калама çук лаплă! Суйлавçа ирĕлнĕн 26 мĕшĕче суйлав кабинине пĕр пĕчченех кĕрсе, никам курасран шикленмесĕр, вăрттăн, хăйĕн шухăш-камăлне палăртса пана. Вăл коммунисемпе партире тăманнисен никам çĕнтерĕмĕн сталинла блок кандидачĕсемшĕн сасăлана. Ку блок татах тепĕр çĕнĕ чапла çĕнтерӳ турĕ.

С. Константинăн.

Шупашкар хулинчи 15-мĕш №-лĕ суйлав участки.

Пурте сасăланă

Çĕнĕр, ытти суйлав участкисенчи пекех, туберкулёзпа чирлисен диспансерĕ суйленчи 8-мĕш номерлĕ суйлав участкинче те (Шупашкарта) сасăлама шăп улта сехетре пуçларĕç. Чи малтан кунта диспансерте ĕçлекен 62 çулхи Иван Сергейĕн сасăларĕ. Савăнăнине вăл сасăласа тухнă хыççăн çапла калаçрĕ:

— Хамăн граждан тивĕçлĕхне пурнăçлăрăм. Спасибо асла аттене —Сталин йăлташа çакăн пек ырă, савăнăçлă пурнăç туса панăшăн. Ватăлăхра телей çитрĕ. Ĕçлес те, пурăнас та килет. Çак çĕмĕрте ватăлаçсăм килмест! терĕ.

8-мĕш суйлав участкине суйлавçăсем сасăлама активлăн пычĕç. Кантăрла иртсен икĕ сехет тĕлне 47 суйлавçăран 47-шĕ те сасăланă.

Парт-станцонарта пыртаканскенсем кăнтăрлаччене сасăласа пĕтерчĕç. Чирлĕ пыртаканскенсен пĕри кана суйлав урни патне пырăнăн, йăна та ун патне суйлав бюллетенĕсемпе йешĕкесем илсе пырса сасăлама май туса панă. Ытти суйлавçăсем хăйсемĕх пырса сасăланă.

Халиччен пулман савăнăçпа

ÇĔРПӲ. (Телефон тăрăх). Хулăпăран суйлав тенĕ чухнех праçник тӳмĕне тулланă. Акă, кĕтнĕ кун—июньĕн 26-мĕшĕ çитрĕ. Хулара нихăçанхинчен те пысăк савăнăçпа, хаваслăн утса çӳрекен нумай çынсен ушкăнне куратăн.

Ирхине 5 сехет çитниччех пĕререн-пĕререн тата ушкăнăн 8 мĕш номерлĕ суйлав участкине халăх пухăнма тытăнчĕ. Весем, праçникле тулланă суйлавçăсем, коммунисемпе партире тăманнисен блокĕн кандидатăсемшĕн сасăлама килнĕ. Шăп 6 сехет çитсен участкăри суйлав комиссин председательĕ Долгов йăлташ суйлавçăсене сасăлама пуçланă чĕнчĕ. Кун хыççăн суйлавçăсем пĕрин хыççăн тепри бюллетенсемпе конвертсене илсе, хăйсен граждан ĕçлĕх тивĕçлĕхне пурнăçлама тытăнчĕç. Чи малтан Иванăвăй йăлповĕнче ĕçлекен Павлав йăлташ суйлав бюллетенне йешĕке йăпе.

А. Степанăв.

Пысăк çитĕнӳсемпе кĕтсе илетпĕр

Мартынкассинчи (Трак р.) „Çĕрлĕ хĕвелтухăç" колхоз суйлав кунне пысăк çитĕнӳсемпе кĕтсе илчĕ. Пирĕн колхоз суракине йăнăсăл иртерсе районра малти вырăна тухрĕ.

„Çĕрлĕ хĕвелтухăç" колхоз иртнĕ çулта вăйлă тырпул туса илчĕ. Кăçал тата пысăкрах тухăçла тырпул туса илессишĕн кĕрешеттĕпĕр. Халиччен тунă ӳсĕмсем тата пысăкрах ӳсĕмсем тума хавхаланатпăрçĕç. Хăш 90 гектар клевĕр, 28 гектар кĕрхи тула калчисенче икĕмĕш хут сумкурăкĕнчен тасатна, ытти тырпулсем çинчен те сумсене тасатсах тăрăççĕ.

И. Терентьĕв.

Пăрти пурнăçĕ

Çĕнĕ кадрсене куллен вĕрентсе пымала

Вăрнар районĕнчи парторганизаци троцкиссене, бухаринецсене, буржуала - националиссене тата халăхăн ытти тăшманĕсене çĕмĕрсе тăкас тĕлĕшпе пысăк ĕссем туса иртернĕ. Йулашки вăхăтра коммунисемпе партире тăман активиссенчен районри йĕртсе пыракан вырăнсене 50 çын ытла лартнă.

Кольховкăри Сталин йăлтăпе тăракан колхозри Гуçĕв парторга ПСК(б)П райком инструкторĕ тунă. Вăл пуçламĕш парторганизацисемпе ушăм коммунисене ĕçре куллен пулăшса тăрать. Халĕ ăна ПСК(б)П райкомĕ парторгсен курсне вĕренме йăнă.

Райĕстăвком аппаратне те пылай çĕнетнĕ. Ака Шĕнер йăлсовет председательĕ Иванов йăл, „Советская деревня" колхоз председательĕ Быстрицкий йăлташ, Çĕрпел йăлсовет председательĕ Шалкăв йăлташ; Йефимăв учителĕ—райĕстăвком пайĕн пуçлăхĕсем пулса ĕçлеççĕ. Ку таранччен колхозра ĕçлесе пураннă Андрейĕв йăлташа халăх судăнне лартнă. Районра финанс пайĕнче ĕçленĕ Федăрăв йăлташа банк управляйăщшине лартнă.

Ленини йăвĕпе тăракан колхоз пердседательĕ пулса ĕçленĕ Храмкин орденоносец йăлташа Вăршар заçати тӳсе иртернĕ, Чăннине илсен, кружокссенчен нумайăшĕ 2-шер заçати сеç туса иртернĕ.

Суйлавçăсем нумайăшĕ кружок заçатисене çӳремĕç. Агитаторсем пурте—учителсем, йалсоветĕнче, почтăра ĕçлекенсем. Колхозри стахановецсене, пултарулă, авторитетлă, ĕçсе пыракан çынсене агитаци ĕçне хутшăнтарманнине пĕр стахановецĕ-колхозниксе те парти ретне, соцучаствуйăщшисен ретне илменни лайăх çирĕплетет.

Парторганизаци политикăлă сывлăх вăйсăр. Суйлав участкинчи сасăламали пулĕмсенчи сĕтелсем çинче совет халăхĕн усал тăшманĕсен санĕсем выртни те пулнă. Коммунисен „хупă" пухăвĕсенче 1935 çултах партирен кăларна Порукăв активлă правапа усă курат.

Майăн 15-мĕшĕнче пулнă пухура парторг Шигарĕв йăлташ: „Елĕк пирĕн парторганизаци начар ĕçлемĕ, халĕ епĕ йĕртсе пынине лайăх ĕçлекен, тĕрĕклĕ организаци пулса тăчĕ" тесе мухтанă. Çав пухурах коммунисем: Кузнецова, Мартăнав йăлташсем колхозсенче, бригадăсенче çтена хăçачĕсем йĕркелĕ тухманни, агитаци ĕçĕ кашни колхозник патне çитменни, комсомол организацисене (пери колхоза, тепри вăтам шкулта) йĕртсе пыманни, хуçалăх ĕçĕсем кайа йулни çинчен каласçĕç. Паллах, çак çитменлĕксем халĕ те пур-ха. Аш-какай, сĕт-çу хатĕрлевĕсен, укçа тигнĕ пухас плансене çурринче те тултарман. Йăлти кооперативра 1938 çула кĕнĕрен вара 1500 тенкĕ растратта пулнă.

Асăннă фактсем парторганизацине райком йĕнчен ĕçпе пулăшассине вăйлатма хушăççĕ.

Р. Шашков.

Халăха çутта кăларас ĕçри çĕнĕ кадрсем

1938 çулта Чăваш-ен педагогика институтĕнчен 62 çын вĕренсе тухаççĕ. Вĕсенчен истори факультетĕнчен 10 çын, математика факультетĕнчен 13 çын, чĕлхепе литература факультетĕнчен 15 çын, биологи факультетĕнчен—24 çын.

Педагогика институчĕ çумĕнчи учителсен институтĕнчен 135 çын вĕренсе тухмала. Вĕсенчен истори факультетĕнчен—47 çын, математика факультетĕнчен 37 çын, чĕлхепе литература факультетĕнчен 23 çын, биологи факультетĕнчен 28 çын тухаççĕ.

Кăçал Сутĕç Халăх Комиссариачĕ учителсем хатĕрлекен тата учителсен квалификацине хăпартакан тĕрлĕ курссем туса иртерет. Çĕрпӳри педучилищăпа çумĕнче пуçламăш шкулта ĕçлекен учителсем хатĕрлекен курс уçăн. Унта 144 çын вĕренет. Унтах июньĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа çĕнĕрен тата 80 çын вĕренсе тухмала.

Пуçламăш шкулта ĕçлекен учителсене туллимар вăтам шкула ĕçлеме кусăпас тĕлĕшпе Шупашкартă июньĕн 1-мĕшĕнчен пуçласа уйăх çурăлăх курс уçăлать. Унта мĕн пурĕ 185 çын вĕрентсе кăлармала.

Ачасен суллахи вăхăтри канăвĕ

Кăçал пионерсен республикăри, хуласенчи, районсенчи, колхозсенчи лагерĕсенче—11.000 ача, шкулсем çумĕнчи площадкасенче—75.800 ача канмала. Çака вăл партипе правительствă ачасемшĕн хыта тăрăшнине кăтартса парать.

Пайăнки куна пирĕн Чăваш республикĕнче улта лагер ĕçлет, вĕсенче 724 пионер савăнăçлăн канаçсе. Çав шутран республикăри лагерĕ 208, Шупашкар хулинчи пионерсен лагерĕнче—136, Улатăр районĕнчи лагерте—170, Йĕпрец районĕнчи лагерте—75, Ишлей районĕнчи лагерте—60, Тăвай районĕнчи лагерте—75 пионер канаççĕ.

Вăрнар районĕнче пионерсем лагерте савăнăçлăн канса килĕсене тавăрăнчĕç.

Райком манăн кандидатсен групли

Тĕмерти (Тăвай р.) Смидович йăвĕпе тăракан колхоз çумĕнчи парти кандидачĕсен группинче отчотна суйлав пухăвĕ йулăпранка уйăх-ытла иртрĕ. Вăл пухура коммунисем кандидатсен группин ĕçĕсене лайăхлатас йĕнĕпе чылай сĕнӳсем парса хăварĕç. Анчах ку тарăна çитсе, те кандидат группин руководителĕ Николайĕва йăлташ отчотна суйлав пухăвĕн решенисене пурнăçлама тăнăман, суйлав иртнĕренне кандидатсен группин пухăвĕ пулман. Коммунисем хăйсен политикăлă пĕлĕве хăпартас сишĕн кĕрешмĕççĕ, парти вĕренĕвĕн кружокĕсене çӳремĕççĕ.

Суйлавçăсем хушшинче агитаци ĕçне йĕртсе пыни çук. Николайĕва йăлташ хăй участкăри суйлав комиссин председательĕн заместителĕ пулсан та, суйлав комиссин сыртĕнче сахал пулчĕ.

Кандидат группин ĕçĕмĕ те çук. Кандидатсене парти членне илес тĕлĕшпе райком та пулăшмасть. Темиçе çул хушши ĕнтĕ кандидатсен группинче 2 кандидат, 1 сочувствуйăщши тăраççĕ. В. Борисăв.

Редакцирен: Борисăв йăлташ сыпăнĕ, Тăвай райкомĕ пуçламăш парторганизацисене начар йĕртсе пыни çинчен калаçĕ. Темĕрти кандидатсен группинче ку таранччен те пĕр пуху иртремени—парти райкомĕ кандидатсен групли çине çавăрăнса пăхманнине, пуçламăш организацисенчен уйăрлса каймăшне кăтартать. Отчотна суйлав пухăвĕсен решенисене пурнăçлас ĕç çине чупăçăр пăшшне Тăвай райкомĕн халех пĕтерçе, пуçламăш организацисене кирлĕ пулăшу памала.

Кружоксем ĕçлеме чарăннă

Çĕрпӳри фельдшĕрсен шкулĕ çумĕнчи комсомол пуçламăш организацийĕнче 1937—38 вĕренӳ çулĕнче вĕренӳ отличникĕсене 56 сăй таран çĕнĕрен комсомола илнĕ. Самрăк комсомолĕсем ваййи политграматăна вĕренме 6 кружок, парти историне вĕренме 2 кружок организацилене. Маттанах кружоксем чăнахах та лайăх ĕçлеччĕç. Халĕ кружоксем сăтавăрăх ĕçлеме пăрахрĕç.

ПСÇЛКС райкомĕ çуллахи вăхăтра политвĕренӳ ĕçĕ йăпăхланни çине питĕ лăпкăн пăхат.

К. Михайлăв.

Парткабинет библиотеки

ПСК(б)П Çĕрпӳ райкомĕ çумĕнчи парти кабинечĕн библиотеки кунран-кунăх çӳрет. Йулашки вăхăтра библиотекăри кĕнекесен шучĕ 3332 экземпляра çитрĕ. Библиотекăра А. М. Горький, Гоголь, А. Толстой, А. С. Пушкин произведенийĕсем нумай.

Библиотекăна 312 çын—вулавçă çӳрет. Вĕсенчен 163 çын—ПСК(б) Парти членĕсемпе кандидачĕсем, 106 комсомолĕç.

Г. Шумилăв.

Харпăрхăй тĕллĕн вĕренес ĕç

Республикăри нумай учителĕсен пединститут ĕç педучилищăсем çумĕнче харпăрхăй тĕллĕн вĕренеççĕ. Вĕсен сулахи ĕçсĕсенчен пуçламăш вăхăт çитесси нумай йăлмарĕ. Учителсен халех ĕçсĕнне кайма пур предметсем тăрах та хатĕрленме тытăнмала. Веренес ĕçре чăрмавсем пулассăн, вĕсене çийĕнчех пĕтермĕ тăрăшас пулать.

Хăшпĕр учителсем харпăрхăй тĕллĕн вĕренес ĕçе хакламаççĕ, ĕçсĕсенне хатĕрленмесĕр кайаççĕ те, пĕр предметпа та зачот парса килеймеççĕ. „Харпăрхăй тĕллĕн вĕренсе ниçан та вĕренсе тухас çук", тенех тĕрĕс мар шухăшсем йăлти учителсем хушшинче халь те пур-ха. Павари (Йĕлчĕк р.) вăтам шкулăх илер. Вăтам шкул пулсан кунта институт пĕтерни пĕр Василйĕв учитĕл анчах. 15 учителрен те 4-шĕ кăна харпăрхăй тĕллĕн вĕренеççĕ. Шкул директорĕ Филиппăн вăтам шкул анчах вĕренсе пĕтернĕ пулсан та хăй тĕллĕн вĕренсе хăйĕн пĕлĕхĕне хăпартма тăрăшмасть. Харпăрхăй тĕллĕн вĕренеç ĕçре ытти учителсене чăрмантарса пырать. Ĕççисене йăмасть, вĕренме услови туса памасть.

Малашне учителсен хăйсен пĕлĕвне хăпартассине тимлĕхпех ĕçлемелле, ĕççисене лайăх хатĕрленсе каймала.

Воронков.

Каникул вăхăтĕнче

Çуллахи каникул вăхăтĕнче республикăра нумай учителсемпе вĕренекенсем санаторисенче, каникули çуртсенче, екскурсисенче пулаççĕ. Акă, Çĕрпӳри педучилищăра вĕренекенсем курортсенче санаторисене 5 çын, каникули çуртсене 25 çын кайаççĕ. Санаторисемпе каникули çуртсене тата екскурсисене районĕнче пурĕ 159 учитĕл тата вĕренекен каймала.

Г. Ш.

1938 çулти тырпула пухса кĕртесси çинчен

СССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йышăннă постановлени

Колхозсене организацилесе хуçалăх ĕçĕнчен çирĕплетес ĕçре туна çитĕнӳсем, колхозсемпе совхозсенче социализăмла ăмăрту вăйлăн çĕкленни, йăлăçуçалăх механизаци вăйланни, çĕрĕç органĕсене, совхозсене, МТС-сене троцкицла-бухаринла сатăрçăсенчен тасатни, Ленин—Сталин парти ĕçĕшĕн пĕтĕм-вăйпе хурса ĕçлекен çĕнĕ кадрсем туни—çаксем çурăкинче халичченхинчен кĕскерех суркура, лайăхрах вăрлăхсемпе акса, ӳкнир ĕçĕсене лайăхрах туса иртерме май пачĕç. Çапла майпа вăйлă тырпул туса илме кирлисене туни. Çак тырпула анăçăн пухăнăçпа кĕртме иртнĕ çул хăшпĕр районсенче тырпулсене пуçтарса кĕртес, хатĕрлес, туртгарса каларас, сыхласа усрас ĕçсенче туна пысăк йăнăшсене хисепе илес пулăç, мĕншĕн тесен, вăл йăнăшсене пула тырпула нумай тăкăлана пĕтĕрнисем пулнă.

Ĕçтĕне кантăр пĕркаçи ĕçлесе ӳсрăхла тумасăрах ӳлнă. Украинăра çĕрмамăкне пĕркассине çуркунне пуçтарса кĕртмен. Саратăн, Воронеж т. ыт. облăçсенче машинсемпе тырпул пуçтарса кĕртес ĕçре сиенлĕ практика пулнă: комбайнсемпе çĕре лаптăкĕ саха лтăрах, çав вăхăтра ытти машинсене ытлашши ӳкирса пани, çакна пула, тырпулсене пуçтарса кĕртсе пĕтермен вăхăтрах комбайнсем ахаль ларнă. Тырпул пуçтарса кĕртесси нумайăа тасалнă, тыра валеçменĕне тăнă, чылай çĕрте авăн çапасси çуркунне ситичмен тытăнса тăнă. Çаксене пула тырпул тăкăланса пĕтнĕ, унăн пахалăхĕ начарланса ӳкнă. Ытти районсенче—комбайнсене ытлашши ĕç парса—ытти машинсемпе усă курманни пулнă, çакна пула тыра тăкăнса пĕтнĕ.

Хĕвелтухăçри районсенче—Новосибирск облăçĕ, Краснойар крайĕ—чылай чухне пулса çитмен тыррах комбайнсемпе пуçтарма тытăннă, —çака та тырпул пахалăхне начарлатнă, тăкăксене нумайлатнă.

Авăн çапасси нумайăа тасални çавăн пекех тата нумай колхозсенче колхозниксен пысăк пайне тырпул пуçтарса кĕртессине авăн çапас ĕçсенчен иккĕмĕш чĕртре тăракан ĕçсене илиннчен килнĕ, çĕрĕç органĕсем авăн çапас ĕçе ĕнтре пырассинчен пăрăнса кайнă.

Çаксене пула чылай районсенче колхозниксене ĕçкунĕ тăрăх пысăк пахалăхла тыра валеçсе пама-май пур çĕртенех начар пахалăхла тыра валеçсе пани.

ССРС Халăх Комиссарĕсен Совечĕ совет органĕсене, уйрăмăнах—çĕрĕç органĕсене, МТС-сене, колхозсене совхозсене тырпула пуçтарса кĕме хатĕрленнĕ чухне çак уйрăмлăха хисепе илме кирли çине кăтартса парат: кăçал тырпул лайăх пулмала тата хĕвелтухăçĕнчи районсенче тыра иртерех пуçса çитмеле, çавăнпа та тырпул пуçтарса-кĕртме комбайнсене, ытти машинсене, тыра тасатакан машинсене тĕплĕн хатĕрлемелле, уйăрăçсене лайăх организацилемелле, тырпул пуçха кĕртме хатĕрленес ĕç хăй тĕллĕн пулласса шанса ларпланса ларни пулмала мар.

Тырпул пуçха кĕртес ĕçе лайăх йĕркелеесси тата тырпула кĕске сурку-ра пĕр тăкансăр пуçтарса кĕртесси-сталинла 7—8 мĕлйард пăт тĕшшăрăшан кĕресшĕ пысăк задач пулать.

СССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йышăнать:

ССРС Çĕрĕç Халăх Комиссариатне, ССРС Совхозсен Халăх Комиссариатне, Апат-çимĕç Халăх Комиссариатне, республикăсенчи Халăх Комиссарĕсен Совечĕсене, край, облăç, район ĕçтăвкомĕсене, МТС-семпе совхоз директăрĕсене, колхоз председателĕсене хушас:

I. Тĕштырăсем тăрăх

1. Вăхăтра тырпулсене пуçха кĕртес ĕç пуçланиччен, машина-трактăр станцисем—колхозсемпе совхозсем тăрăх тырпулсене пуçха кĕртмели ĕç планĕсем туса хумала. Çав плансем çинче комбайнсемпе тата тырпулсене пуçха кĕртмели нĕчĕкрех машинсемпе тĕрĕс усă курассине палăртмала. Тырпулсене пуçха кĕртмели плансене колхозниксен пухăнăвĕнче тата МТС-семпе совхозсенче производствăлă канашлусенче сӳтсе-явмала.

2. Вăхăтра, мĕнле пулсан та тырпула пуçха кĕртес ĕç пуçланиччен, комбайнсемпе пуçха кĕртмели участкăсене уйă туçса кăтартса комбайнерсем сумне çирĕплетесе памала. Чи малтанах тырпул вăйлăрах пулнă участкăсене комбайнсемпе пуçха кĕртмеле тумала.

3. Тырпулсене пуçха кĕртес вăхăт иртичченех машинăсем комбайн сумне комбайн патĕнче ĕçлеме кирлĕ таран колхозниксене çирĕплетесе хумала—загонсене вырса тасатма, кĕтессене çулма, горăчинсемпе шыв туртарса тăма, комбайнран тухнă тырра туртарма, уламсемне арнасене цухма.

4. Комбайнесене вăхăтра тĕплĕн хатĕрлесе лартмала, горăчисене вăхăтра кӳрсе çитермеле тата комбайн çункĕренчен комбайн ĕçленĕ чухнех тыра пушатмала туса майлаштармала, комбайнăн касакан çĕçĕ шатунĕ валăçăн шаракăл подшипникĕсем хатĕрлесе хумала, сăнчăрсемпе йăваç подшипникесене пĕр чарăнмасăр çу çĕртерсе тăракан тумала.

Комбайнсене йăтарласа туна хатĕрсемпе майлаштарса, хĕвелçавращăсене пуçха кĕртес ĕçре комбайнсемпе туллин усă курмала.

5. Тырпулсене пуçтарса кĕртес вăхăта кашни 15—20 комбайн валăçи автомобилпе çӳрекен пĕр мастерской çирĕплетес памала. Мастерскойсене валăçăн квалификацилĕ техникăла кадрсем тата кирлĕ таран ĕçхатĕрсемпе запаслă пайсем тупса хумала. Автомобиль çинчи мастерскойсен ĕçĕсене йĕртсе пырассинне МТС механикĕсем сине хурас.

6. Тырпулсене вырма тытăнна хыççăн 3—5 кунтан ытла вăрăма йăмасăр авăн çапас ĕçе тытăнмала. МТС-сенчи тата совхозсенчи молотилкăсене талăкра 20 сехетрен кайа мар ĕçлеттермеле, чи малтан тĕмĕре ларакан тырра çапма тытăнмала. Кивĕ итемсене малтан çунтарса ĕç урăх майпа тасатмасăр çав итем çинче авăн çапма чармала.

7. Вырса çулнă пĕтĕм тырра кĕлтене çыхмала тата çĕмелсем туса лартмала.

8. Жнейкăсене вырнă тырă кĕлтисене, вырса пĕтернĕ хыççăн 10—15 кунтан вăрăма йăмасăр канапа хывса çитермеле.

9. Тырпулсене пуçтарса кĕртес ĕç пуçланиччен тыра тинĕтмелисене, ригăсене авăнсене туса çитермеле тата киввисене йăсаса дезинфекцилемелĕ. Çавăн пекех тата тырпулсене пуçха кĕртмели ĕçхатĕрсене, тыра сăвăрмалисене, тыра турттармали урапаесемпе тарăна дезинфекцидесе хумала.

10. Витнĕ итемсене йĕркелесе çитермеле, вĕсене дезинфекцилемеле. Комбайнран пыракан пĕтĕм тырра тасатса тăма, кирлĕ таран тинĕтмĕ тата çийĕнчех хатĕрлеп пунктисене тата колхоз склачĕсене леçме итемсем çинче тыра тасатакан машинсемпе тарасасене çителĕклĕ хатĕрлесе лартмала.

11. Çапнă тырра тата комбайнран илнĕ тырра колхозсенче обязательнă çийĕнчех вырсе хумала, çавăн пекех тата тырă складне кĕртнĕ чухне те вырмеле.

12. Тырăсене сыхласа тăрассишĕн ответлăха—итемсем çинче бригадăсем тарăх—бригадир çине, пĕтĕм колхозпе—колхоз председателĕ çине хурас.

13. Колхозăн ӳкнир бригадă бригадирĕн пухса кĕртнĕ участкăсене кашни кунлех йышăнмала, колхоз председателĕн—участкă çинче ĕç пĕтнĕ хыççăн 3 кунтан мала йăмасăр çав участкăна бригадиртан йышăнмала йĕркеле тăвас. Совхозсенче пуçха кĕртнĕ уйăсене совхоз директăрĕ йĕркеленĕ отделени управляющийĕнче йышăнать. Участкăсене йышăннă чух ĕç пахалăхне палăртса акт çырмала.

14. СССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ 1937 çулта ийунĕн 29-мĕшĕнче йышăннă постановлинипе, „1939 çултан пуçласа колхозсене совхозсенче тĕштырăсене пĕтĕм лаптăкĕпех кашни колхоз тата колхоз хăйĕн вăрлăх участки çинче акса туна, çуйласа илнĕ суртлă вăрлăхсемпе (çелекенилĕ тата хресченсен выраннă лаăх суртсемпе) çеç акасси çине кусмала" тенине пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе саксене туса иртермеле:

а) Районсенчи вăрлăх хуçалăхĕсенче тата колхозсемпе совхозсенчи вăрлăх участкисем çинче тĕштырăсене пуçха кĕртес ĕçе опытлăрах комбайнерсене хушса тĕплĕн пуçха кĕртессине организацилемелле. Çав участкăсем çинчи тырăсене тырăсем пĕтĕмпех пуçса çитнĕ вăхăтра кĕске суркура пуçха кĕртмеле.

б) Тырăсене пуçха кĕртнĕ чух, авăн çапнă чух, туртгарнă чух, тасатнă тата склада уранă чух вăрлăх участкисем тата районсенчи вăрлăх хуçалăхĕсен участкисем çинчен илнĕ тырра урăх суртпа тата урăх категорилĕ тырăпа хутăштармала мар. Вăрлăхсене уçрама уйăрăм, лайăхрах складсем уйăрса хумала, вăрлăхлăх тырра тасатмасăр склада хывма чарас.

в) Вăрлăх участкисем çинчен илнĕ тырра вăрлăх валăçи йышăнсер пуçне урăх ĕçе йăмасăр.

Государствăна тыра тăратмали плана тултарса пынине пĕрлех колхозсемпе совхозсене вăрлăх участкисем çинчен илнĕ тырра вăрлăх фондне йышăнма пăрахас.

г) Суртлă мар вăрлăхсене пĕтĕмпех суртлă вăрлăхпа уйăлтарса хурас тĕлĕшпе, районсенчи вăрлăх хуçалăхĕсен тата вăрлăх участкисенчен илнĕ вăрлăхсемсĕр пуçне, аппробациленĕ лаптăксем çинчен илнĕ тырăсемпе усă курмала тăвас.

Колхоза хăйне суртлă вăрлăхсене кирлĕ таран хатĕрлемĕ, çĕрĕç органĕсем пана план тăрăх колхозсем хушшинче улăштарма, Госсортфонд тата Заготзерно валăçи суртлă вăрлăх памали плана тултармалăх, совхоз директăрĕсемпе колхоз председателĕсене суртлă тырăсене уйăрмăн пухса кĕртсе уйăрмăн усрамала тума хушас.

15. Колхозниксене аванс шучĕпе тата колхоз хуçалăхĕнче кирлĕ пулсан пама 1938 çулăн тĕштырă, хĕвелçавращăн тата рис уйăрлетес.

II. Çĕрмамăкĕ тăрăх

18. Куçтиваци тĕлĕшпе тумали трактăрла ĕçсен планне пĕтĕмĕшпех тултарса çĕрмамăк анисене ĕç хутран кайа мар кирлĕ пек çемпе çеçĕ (куçтиваци, мотыгасемпе çемçетесси тата çумласси) тухмала. Ку ĕçсене Туркмен ССР тата Таджик ССР тăрăх августăн 1-мĕшĕнчен кайа ӳлмасăр, çĕрмамăк акса тăвакан ытти районсем тăрăх августăн 20-мĕшĕнчен кайа ӳлмасăр туса пĕтермеле.

19. Шăн усăсăр сухални пулмала мар, çав тĕлĕшпе çĕрмамăк стахановăнчĕçсен практикинче пысăк усă кăтартнă, мелпе—йăрăнăй-йăрăнăн шăварас мелпе усă курмала, çавăн хыççăн çĕрмамăк анине кашни шăвармассеренех вăхăтра çемçетсе капашкалатса тухмала (куçтиваци тумала, мотыгасемпе чавса çемçетмеле).

20. Çĕрмамăка сийĕн кӳрекен хурт-кăпшанкăсене кĕрешес ĕçе, уйăрăмăнах Азербайджан, Узбек тата Таджик ССР-сенче вăхăтра туса иртерес пулать, ку ĕçшĕн совхозсен тата МТС-сен директăрĕсемпе колхозсен председателĕсем çине ответлăх хурас.

21. Колхозсемпе совхозсенче çĕрмамăк пуçха пĕтермели срука декабĕрĕн 1-мĕшне çирĕплетес, ун хыççăн вара çийĕнчех çĕрмамăк тунисене пухма тата кĕрхи çĕртме тума тытăнмала тăвас.

22. Колхозниксен пухăвĕсенче çĕрмамăк пухмали диференцилле нормăсене туса çирĕплетмеле, çав нормăсене тунă чухне çĕрмамăк коробкисем мĕн таран уçăлнине шута илмеле.

23. Колхозсен правленийĕсене, пер кун хушшинче тултармали нормăна иртерес пухнă çĕрмамăкшăн колхозниксене 1,1—1,2 ĕçкуне хушса çырса пама сенес.

24. Вăрлăхлăх ельтă хлопăкçырепа тата пĕтĕм акмали вăрлăхсене михĕсенче усрамала тăвас. Перремеш репродукцин вăрлăхăнăх хлопăкăн отрепне михĕсенче йĕ лайăх витнĕ, ытти йăпаласемпе лайăх уйăрăм тăракан пулĕмсенчĕ усрамала.

25. Çĕрмамăкĕн ӳлашкисене (уçăлман коробăкчисене) механизацилĕ майпа пухса илес тĕлĕшпе пĕтĕм пур пек стелингсене йăсаса йĕркелесе хумала, ку ĕçе çентăбĕрĕн 1-мĕш тĕлне туса пĕтермеле.

26. Çĕрмамăк типĕтмели хатĕрсене çентăбĕрĕн 15-мĕш тĕлне йăсаса пĕтермеле.

III. Нăшман тăрăх

27. Сахăр кăшманĕн пĕтĕм лапăкĕ çинче кăшмансене икĕ хутран кайа мар апат памала, (минерал çăнăхсемпе тата вырăнти удобренисемпе), кăшман анисене виçĕ хутран кайа мар тарăнăй çемçетсе капăкалатмала, вăл шутран пĕр хутне кăшман речĕесене чĕрсе тухнă хыççăн тумала. Çакăнпа пĕр вăхăтрах кăшмана пĕрмайăх çумкурăкĕсенчен тасатса тăмала, тата ретсен хушшине çемçетсе ĕç кайа ӳлса пынине, уйăрăмăнах Харьков, Полтавă, Курск, Воронеж облăçĕсенче тата Алтай крайĕнче пĕтермеле.

28. Сахăр кăшманĕ ӳснĕ вăхăтра пĕрмайăх долгоносиксене, улăх лĕпĕшне, кĕрхи совкăна (кĕве) хирĕç, сахăр кăшманне сийĕнлекен ытти хурт-кăпшанкăсене хирĕç кĕрешес ĕçе вăхăтра та лайăх туса пымала; ку тĕлĕшпе кăшман анисене наркăмăлă ăпаласемпе вăхăтра сирнĕçе тухмала тата хурт-кăпшанкăсене алăпа тата механически майпа пĕтересшĕн организацилемеле, ку ĕçе тумасăн, çавăн пекех тата сахăр кăшманне сийĕнлекен хурт-кăпшанкăсене хирĕç çитес çул ăнăçлăн кĕрешессине пурнăçа кĕртме май çук.

29. Трактăр аггрегачĕсем сумне трактăрисемпе рулевойсем çирĕплетес, вĕсене сахăр кăшманне пуха пĕтеричченех çав аггрегатсем сумĕнче ĕçлемеле тумала.

30. Сахăр кăшманĕ акаканпа пур районсенче те сахăр кăшманне массăлăн пухма тытăнмаш çук çентăбĕрĕн 10-мĕшĕнчен кайа ӳлмала мар туса çирĕплетес, çапла вара çентăбĕр уйăхĕнче кăшман акнă пĕтĕм çĕр лаптăкĕсем çинчи кăшмачăн 25 процентне кăларса турттарса каймала пултăр.

Сахăр кăшманне кăларса тата турттарса, пĕтĕмпели ӳлашки сруксене çапла палăртса çирĕплетес:

Республикăсем, крайсем, облăçсем	Туса пĕтермели сруксем	
	Кăларса пĕтермели	Турттарса пĕтермели
Украина ССР (Чернигăв облăçĕçĕр пуçне)	Нойабĕрĕн 1-мĕш	Нойабĕрĕн 10-ш
Грузи тата Армйан ССР-сем, Краснодар крайĕ тата Ростов облăçĕ	Нойабĕрĕн 5-мĕш	Нойабĕрĕн 15-ш
Киргиз тата Казах ССР-сем	Нойабĕрĕн 5-мĕш	Нойабĕрĕн 25-ш
Алтай крайĕ тата Новосибирск облăçĕ	Октябĕрĕн 10-ш	Октябĕрĕн 25-ш
Смоленск, Орловск, Курск, Тамбов, Воронеж, Мускав, Тула, Рăзань, Саратăн, Куйбышев облăçĕсем, Ишсатри Хĕвелтухăç крайĕ, Башкир АССР, Украина ССР-ри Чернигăв облăçĕ	Октябĕрĕн 20-ш	Нойабĕрĕн 1-мĕш

31. Кăшман кăлармали машинăсемпе пĕтĕм кăшман акнă çĕр лаптăкĕн 90 процентне (унтан кайа мар) кăларкала тума организацилеме тата кăшман кăларакан звенăсем ĕçне кăшмансене чавса кăларнă кунах суйласа тасатса хумала тума организацилемелле. Çенташĕр уйăхĕнче кăшмана кăларнă куннех турттарса тухмала, ана хирте хăвармала мар, çакăнпа пĕрлех тата кăшмана суйласа илессине тата тасатассине шăпах контрактăпи договăрпа çинче кăтартнă пек тумала.

Кăшмана автомашинăсем çине бункĕрсенчен тиеме тумала. Çав шутпа кăшмана кăларма-тăнăччен малтан кăшман тиеме кӳрса çӳрекен тата стационарла бункĕрсене кирлĕ пек хатĕрлесе лартмала.

Кăшмана автомашинăсем çине бункĕрсенчен тиеме тумала. Çав шутпа кăшмана кăларма-тăнăччен малтан кăшман тиеме кӳрса çӳрекен тата стационарла бункĕрсене кирлĕ пек хатĕрлесе лартмала.

Кăшмана автомашинăсем çине кӳрекен тиеме тумала. Çав шутпа кăшмана кăларма-тăнăччен малтан кăшман тиеме кӳрса çӳрекен тата стационарла бункĕрсене кирлĕ пек хатĕрлесе лартмала.

Кăшмана автомашинăсем çине бункĕрсенчен тиеме тумала. Çав шутпа кăшмана кăларма-тăнăччен малтан кăшман тиеме кӳрса çӳрекен тата стационарла бункĕрсене кирлĕ пек хатĕрлесе лартмала.

IV. Йĕтĕн тата кантăр тăрăх

32. 1938 çулхи ийунĕн 10-мĕшне пĕрле тырпулсене пуçтарса кĕртес ĕç пуçланиччен 15 кун малтан йĕтĕнне кантăра машинсемпе пуçтарса кĕртме уйăрăм участкăсем палăртса тухмала.

33. Механизăмсемпе усă курассине хирĕçле шухăшсене пĕтĕмпех çĕмĕрсе пырса, тырпулсене пуçтарса кĕртмели тата йĕтĕн татмали машинсемпе туллин усă курмала.

34. Тылламали машинсене, йĕтĕн-кантăра шыва хутмали выраннисене, тинĕтмели хатĕрсене пĕтĕмпех тата йĕтĕн-кантăра малтанхи хут тирпейлессине вăхăтра тумали тăкăлă йĕркесене кашни уйăрăм колхоз тăрăх пăхса туха çирĕплетмеле.

35. Йĕтĕн-кантăра алăпа тата машинсемпе малтанхи хут тирпейлессине вăхăтра тумали тăкăлă йĕркесене кашни уйăрăм колхоз тăрăх пăхса туха çирĕплетмеле.

36. Совет тата уйăрăмăнах çĕрĕç органĕсене йĕтĕн-кантăра пуçтарса кĕртес ĕç пуçланиччен 10 кун малтан, вăрлăх ĕрчетекен колхозсемĕçĕр пуçне, кашни колхозра йĕтĕн тата кантăр вăрлăх участкисем палăртса хума хушас. Çав участкăсенчен пуçтарса илнĕ вăрлăхăчи малтан, татăй хыççăн 10—15 кунтан, контрактаци тăрăх пĕтĕмкантăр тăратас плана тултарнă хыççăн, çитес çул акма кирлĕ таран колхозсен вăрлăх фондне йышăнмала. Вăрлăх участкисенчен пухса илнĕ вăрлăхсене урăх ĕнепе мĕнле те пулин усă курас йĕркене пĕтермеле.

37. Сивĕттиччен кантăр çĕлне хутнă выраннисенчен кăлармала тумашкăн, кантăра пуçтарса кĕртнĕ хыççăнах шыва хутма тытăнмала.

38. ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ 1938 çулхи апрелĕн 3 мĕшĕнче йышăннă постановленнийĕ çинче йĕтĕн ĕрчетекен звенăсене премилес тĕлĕшпе сĕнĕ условисене кантăр ĕрчетекен звенăсем çине те сарас.

V. Клевĕр, ӳцернă тата ытти нурăхсем тăрăх

39. Кашни колхозăрах государствăн кăтартнă план чухнех вăрлăхлăх курăксене вăхăтра пухса илмеле.

40. Клевĕр тата ӳцернĕ пухса илсе-типĕтнĕ хыççăнах çапассине клевĕр вăрлăхне шăкăлчесе тасатассине пĕр вăхăтрах туса, çав ĕçсене çулнă хыççăн 20 кунран кайа ăмасăр туса пĕтермеле.

41. Клевĕре торкăсемпе, МК-1100 молотилкăсемпе, клевĕр вăрлăхне шĕкĕлчемели тата ытти ăпаласемпе пурнине те туса кӳрмала.

42. МТС-сене, совхозсене тата колхозсене вăрлăхлăх курăксене пухса илес ĕçре кирлĕ пек майлаштарса комбайнсемпе усă курма сенес.

43. Кашни колхозпа совхозăн чи малтан контрактаци тăрăх памали клевĕр тата ӳцернĕ вăрлăхсене парса татса, декабĕрĕн 1-мĕшĕнче кайа ӳлмасăр—клевĕр, нойабĕрĕн 1-мĕшĕнче кайа ӳлмасăр—ӳцернă вăрлăхсесен фондне туса пĕтермеле.

VI. Табакпа махоркă тăрăх

44. Табак тата махорка плантацисенче вĕсем ӳснĕ вăхăтра, плантацисене ретле рет хушшисене сĕмçетмели машинасемпе пурнине те усă курса сахалтан та 4 хут сумкурăксене çумламала.

45. Табак çулçисене вĕсем пулса ситнĕ майĕпĕ йăпансем тăрăх тĕплĕн, табак çулçисене пăтратмаçăр—тата пухса илмеле. Табак çулçисене пулса ситмессĕр пĕтăлашший пултарса пухмала мар. Çулçăсем пĕр пек вăхăтра пулăймасăн çуйласа пухса йăлăх суртлă табак çулçи хатĕрлемеле.

46. Табак пухса ӳлмели сруксене çакăн пек тăвас:

а) Махорка тăрăх—Алтай, Краснойарск крайĕсемпе Новосибирск облăçĕсенчĕр пуçне (вĕсен çентăбĕрĕн 1-мĕшне пухса пĕтермеле) çентăбĕрĕн 10-мĕшне пухса пĕтермеле тăвас.

б) Сара табакăм тăрăх—октябĕрĕн 1-мĕшĕнчен кайа ӳлмасăр Украина ССР, Казах ССР, Киргиз ССР, Сталинград, Воронеж тата Орел облăçĕсем тăрăх—сентябĕрĕн 20-мĕшĕнчен кайа ӳлмасăр.

Пуçтарса илес ĕçе кайа хăварнипе табак тата махорка ирхи сивĕсемпе сийĕн кӳртмеле тумала мар.

47. 1938 çулхи августăн 1-мĕшĕнчен кайа ӳлмасăр типĕтмели выраннисене ӳсмеç тата табаккисене типĕтмелине махорка типĕтмешкĕн çакса хумали выраннисен строгăлстăвне туса çитермеле. Колхозсенче типĕтмели выраннисене сигĕлĕклĕ пулмасан, ахаль типĕтмели выраннисене усă курас пулать.

48. Колхозсенче табак типĕтес йĕркене организацилесе тата типĕтмели хуçалăхăн пĕтĕм пултарулăхĕне усă курасси çинчен инструкцилесе иртермелес.

VII. Çĕрулми тата пахча-çимĕççем тăрăх

46. Çĕрулми, пăрахнă касăçем хушшине кăпăшкалатассине тата çумлассине 3—4 хутран кайа мар туса иртермеле, çĕрулми кăлармали машинсене ремонтлассине тата машинсемпе ĕçлеме водителсем хатĕрлес ĕçсене ийунĕ уйăхĕ хушшинче туса пĕтермеле; çавăнпа пĕрлех пахча-çимĕçпе çĕрулми-усрамали выраннисене çĕнерен тăвас, ремонтласа хатĕрлесе хурас ĕçсене августăн иккĕмĕшĕнчен кайа ӳлмасăр туса пĕтермеле.

50. Суртлă тата вăрлăхлăх пăрахнă участкăсенчи çĕрулмисене уйăрăм пуçтарса кĕртсе уйăрăм усрамала тăвас тĕлĕшпе тумали ĕçсене пĕтĕмпех туса хумала пултăр, суртлă çĕрулмине суртлă маррипе хутшăнтармала мар, тата вăрлăх валăçи усрамали çĕрулми çурчĕсене, категорийĕсемпе класĕсене пĕр-пĕрине хутшăнтармала мар.

51. Çĕрулмисене пуха кĕртнĕ хушăрах, 1939 çулта пăрахма кирлĕ чухлĕ çĕрулми вăрлăх фондне туса хумала, çавăнпа пĕрлех вăрлăхлăх кирлĕ çиçеховой фонд тумала. Суртлă вăрлăх çинелексер колхозсенчен суртлă мар çĕрулми илсе ытти колхозсенчи суртлă çĕрулмипе улăштарас ĕçе çĕр шăначчĕнех организацилесе туса иртермеле.

52. Районсенчи ĕçтăвкомсем çĕрулми кăларас тата ăна хатĕрлесе пынăччене, сыпăт, крахмалла патăк савăчĕсене лестерес ĕçсен планĕсене кашни колхозăн йăлосвет тăрăхăх çирĕплетсе хума хушас. Çĕрулми уйăрăм сурчĕсем хăçан пулса çитессине асра тытса, çĕрулми кăларма хăçан тухăçсине палăртса хумала, анчах кӳрук çентăбĕрĕн 20-мĕшĕнчен кайа мар пулмалă; çанталăк шăнтăчĕнчен кăларса пĕтермеле тата патшалăха обязательнăй йĕркепе памалине тата МТСтанщине ĕçленĕшĕн памалине леçсе пĕтермеле.

53. Çĕрулми кăларнă хыççăнах,—кăларнă чуне пулакан тăкакпа кĕрешес тĕлĕшпе çĕрулми кăларнă мĕн пур лаптăк çинче обязательнă йĕркепе çӳрелемеле, хыççăн тухакан çĕрулмисене пухса пымала.

54 Пахча-çимĕç кӳлтурисен кал-

(Пулашки 4-мĕш страницăра)

1938 çулти тырпула пухса кĕртесси çинчен

ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йышăннă постановленийĕ

(Йулашки)

тăнине шута илсе, çулсем, кĕпĕрнесем, автоколоннăсенче автомашинăсене йысас ĕçсене хăвăртрах тума кирлĕ ĕçсене туса иртермелле, МТС-семпе колхозсенчи туртăм вăйĕсемпе уçă курмали ĕçсене туса иртермелле.

58. Çĕрĕç органĕсемпе хатĕрлев организацийĕсене, МТС-тăнчийĕсемпе совхозсен директорĕсене тата колхоз председателĕсене тырпула хытă сыхласа тăмала, ăна вăрдассинчен тата пăсăлассинчен сыхласа, хатĕрден пуянкĕсемпе тараса хуçăситне йĕркене кĕртме хушать.

* * *

ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ МТС-тăнчисен; колхозсемпе совхозсен çак çулта тырпул пухса кĕрес тата тырă парас ĕçсене кăтартулăн организацилеме пур условиксем те пур, тесе шутлать. Йăлăхусăлăхĕ машинăлă-техникăпа йĕрчен вăйăл хĕрнăшăллапли, пĕрремĕш класăл тракторсем, комбайнсен тата автомашинăсен вăйăл паркĕне пĕлĕс уçă курни ĕç тухăçлăхне татах та ӳстерме, лайăх тырпула пĕтĕмлех, тăкăлаймасăр пухса кĕме май параç. Çакна тума чи малтанах ĕç вăйне тĕрĕс организацилемелле, халиччен туна ӳсĕмсемпе лăплантма лăхинче татăклăн кĕрешмелле, революцуллĕ сисĕмлĕхе путарса лартмала мар, халиччен çапса çĕмĕреймесĕр пытанса йăлна халăх тăшманĕсене тăрă шыв çине кăларса татăклăн çĕмĕрсе пымала.

Пирĕн тухăçла тырпула анăçулăн пухса кĕртес задачă вăл колхоз стройĕн организацилĕхне çултерехрин татах тепĕр картлашка çине хăпартса тăратма, социализмăла ăмăртăна татах ӳстерес ăлама хуш. Советсен, чи малтанах çĕрĕç органĕсен йăлхусăлăхĕнчи стахановăлла йăхăмăн пуçĕнче тăрса йĕртсе пымала.

Массăсем хушшинче кулленех туса пымали организацилĕ ĕçсене уйрăм рекордсем хыççăн хăвалансипе уйăхтарма хăтланаканскенне хинĕрĕç татăклăн кĕрешмеле, малта пыракан комбайнерсен, çус-кантăр татакансен, пысăк тухăçлă тĕштырăпăн, хĕрле кашманăн, çĕр мăмăкĕшĕн тата ытти культурасемшĕн малта пырса кĕрешекенсен опычĕсене колхозниксемпе колхозницасен, совхозсенчи рабочисемпе работницăсен пĕтĕм массисене парса пымала пултăр.

Тырпулсене пухса кĕртес ĕçсене кăтартулăн организацилесси тата йăлхусăлăх продуктисене государствăна вăхăтра пĕтĕмпех парса татассишĕн тăрăшни МТС, колхозсемпе совхозсен руководителĕсен, йăлхусăлăх ĕçĕпе малта пыракансен, колхозниксемпе совхозсенчи пĕтĕм рабочисен чи малтанхи задачи пулса тăрать. Тырпулсене йăнăлăн пухса кĕртни тата ăна лайăх пăхса усрăни çĕршывăн йăлхусăлăх продуктисен йĕнчен тулли пурăнма, колхозсене организацилле хуçăлăх йĕнчен татах тĕреклентес вĕсен пуйăнлăхне ӳстерме, колхозниксен пурăнăçне татах пуйăнлатма май параç.

ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн председателĕ
В. Молотăв.

ССР Сойузĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн ĕçĕсене пăхакаç
Н. Петруничев.

Мускав, Кремĕл.
1938 çулхи
июньĕн 23-мĕшĕ.

Выстăвкăра пулма выран панă колхозсен канашлăвĕ

ИШЛЕЙ. Кунта иртнĕ çулта пысăк тухăçла тырпул тунă. Пĕтĕм Сойузри йăлхусăлăх выставкинче тăма кандидата тăратна колхоз председателĕсен канашлăвĕ пулса иртрĕ.

Канашлура Ишкери Сталин ячĕпе тăракан колхоз председателĕ К. Смирнов, Шупашкаркассинчи „Большевик" колхоз председателĕ Йелахан, Çĕвердлан ячĕпе тăракан колхоз председателĕ А. Спиридонав тата ытти колхоз председательсемсем те Пĕтĕм Сойузри йăлхусăлăх выставкинче йĕпле хатĕрленсе пыни çинчен каласа пачĕç.

Пĕтĕм Сойузри йăлхусăлăх выставкине чылай колхозсем кăсал тырпул тухăçлăхне ӳстерес тĕллĕшпе пысăк ĕçсем тунине кĕтсе илеç-çе. Ишкери Сталин ячĕпе тăракан колхоз çурăкине лайăх иртрĕç. 269 гектар машинăпа акнă. Кĕрхи тырасене минерал çăнăхсемпе 38 гектар апат панă. Кунĕар-пуçне 18 гектар çуртри калчисене апат панă.

Бригадăсенче тырпулсене пухса кĕме ĕç планĕсем тунă. Кашни колхозник мĕнле ĕç тумалине пĕлсе тăрат.

Çĕвердлăн ячĕпе тăракан колхоз та тырпул тухăçлăхне хăпартас тесе тăрăшса ĕçлет. Ку колхоз пысăк мар пулни те, хĕллехи вăхăтра минерал çăнăхсĕм 17 тонна илсе килнĕ. Минерал çăнăхсемпе тырпулсене апат парас çĕрте ытларах уçă курна.

Анчах хăшпĕр колхозсем иртнĕ çулта тунă çитĕнӳсемпех лăпланса лараççĕ. Акă, „Мотор", „Майăн 1-мĕшĕ", „Хĕрле тăнк" колхозсем Пĕтĕм Сойузри йăлхусăлăх выставкинче тивĕçлипе хатĕрленмеççĕ. „Майăн 1-мĕшĕ" колхоз хĕлле кӳрсе килнĕ минерал çăнăхсемпе пурнине те усă курман.

Нумай колхозсем тата тырпул тухăçлăхне хăпартассишĕн кĕрешсе ĕçе выльăх-черлĕх ĕрчетесе ĕçпе сыхăнтармаççĕ. „Майăн 1-мĕшĕ" колхоз ĕне фермине организацилени 3 çул тултарать, анчах ку вăхăта ситсе те ферма валăйне вите çук.

Пĕтĕм Сойузри йăлхусăлăх выставкки усăлна тĕле пур ĕçпе те мала тухассишĕн тăрăшмала.

Гер. Щербаков.

КИТАЙРИ ВĂРÇА

ВАТАМ КИТАЙРА

Йапонĕçсем Тайху çине (Аньцинрен хĕвелăнăç ĕнненле) темиçе хутчен те атакăлана, анчах Китай çарĕсем вĕçĕн-йыр атакисене те сирсе пăрахнă. Йăнцăсы шывĕн çурçĕр тăтăкĕнче Йапони çарĕсен тĕп лаптăкĕ Цйаньшаньрен хĕвелтухăç ĕнче пĕр çĕрле чăмăртанса пăрахрĕç.

Йăнăлăн 24-мĕшĕнче Йапони çарĕсем Çанкоуран анатарахра (Дунйӳрен кăнтăр-хĕвелăнăç ĕнненле) 1000 çын десант антарнă.

Йăнăлăн 25 мĕшĕнче çĕнĕ подкрепленисем пырса çитнĕ хыççăн Китай çарĕсем Çанкоу районĕнче контраступлени тума пуçланă. Çав районта çапăçусем çаплах пыраççĕ ха.

КАНТĂР КИТАЙРА

Йапонĕçсем, Наньйао утравне (Сватоуран хĕвелтухăçнеле) йышăнна хыççăн, çав утрава тĕлметтĕл сыран хĕрринче десант антарнă хăтланнă. Анчах вĕсен ĕçĕсем аванссăр пулнă. Йапонĕçсем Наньйао утравĕ патĕнче пĕчĕкрех утравсене çеç йышăнма пултарнă.

Йăнăлăн 24-мĕшĕнче Йапони самолйочĕсем Сватоу çине икĕ хутчен вĕçсе пынă, вĕсем чукунçул станци çине бомбăсем пăрахнă.

Çав кунхинех Йапонин 33 самолйочĕ Кантон—Ханьков чукунçулĕн кăнтăр ĕнче бомбăсем пăрахнă. Вĕсем Лечан станци патĕнче (Шаочжоуран çурçĕреле) пысăк сийен тунă. Чукунçул сывăхĕнчи йăлсене пуранакан хресченсем хушшинче 50 çын ытла вилнĕ. Йапони самолйочĕсем бомбăсем Кантон—Коулун чукунçулĕ çине те пăрахнă.

(ТАСС).

Йу Йу-Жень сойузлă республикăсен Верховнăй Совечĕсен суйлавĕсем çинчен

ХАНЬКОУ, йăнăлăн 25-мĕшĕ (ТАСС). Гоминданăн вăтă членĕ, контрольле йăнăç (палата) председателĕ Йу Йу-Жень ТАСС корреспонденчĕне каланă ҫуха Сойузлă республикăсен Верховнăй Совечĕсен суйлавĕсен çитĕнĕвĕсенчен тĕлĕнни çинчен каласа панă.

„ССР Сойузĕнчи суйлавсем,—тесе калана вăл,—тĕнчери демократи историнче пысăк çитĕнӳсем пулса тăраççĕ. ССР Сойузĕнче массăсен чăн демократине етемĕн пĕтĕм йĕркĕлĕнĕ пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. Çавăн пек суйлавсем çинчен урăх ниҫăн çĕршыв та пĕлмест. Суйлава пĕтĕм совет халăхĕ хутшăнни, паллах, совет çĕршывĕ Октябĕрти Аслă революцин пуплăранна политикăпа культурăпа тĕлĕшĕнчен тунă ӳсĕм результатĕсем пулса тăрат.

Совет Сойузĕнчи халăхсем суйлавсене пурте туслă пулса кĕтсе илеççĕ. Çакăнта ĕнтĕ епĕр сонет системин пĕтĕм çитĕнĕвне куратăпăр, çака вăл халăхсем ăйăпи правительствине çирĕппĕн кăмăлласа тăнине кăтартса парат. ССР Сойузĕнчи суйлавсем совет халăхĕн çитĕнĕвне кăтартăççĕ çеç мар, вĕсем тата тĕнчери хĕнхур ăйăне-çе пуранакан халăхсене те шанăк „параççĕ".

(ТАСС).

Испанири фронтсенче

Испанин оборонă министерстви йăнăлăн 25-мĕшĕнче пĕлтерпĕ тăрăх, республикă çарĕсем йăнăлăн 24-мĕшĕнче кăçхине 1.400 высотана тата Пуебла де Вальверде (Теруелтен кăнтăр-хĕвелтухăçнеле) патĕнче 1.373 высотана йышăннă. Аҫкор районĕнче (Кастельонтан çурçĕр хĕвелăнăçнеле) пăлхавçасем, авиаци, артиллерине танксем пулăшнипе, республикă çарĕсем çине вăйлăн атакăлана. Республикă çарĕсем Онда йăтлă йăлтан çурăх вырана туҫса кайнă. Çапăçусем çав йăлтан кăнтăр ĕнче пыраççĕ. Вильăямрос районĕнче (Кастельантан çурçĕр-хĕвелăнăç ĕнненле) республикă çарĕсем 063 тикĕн высотана тытса илнĕ, пăлхавçасене тытăкăна тата вĕсене вăрçă материалĕсене туртса илнĕ.

Вильăареаль районĕнче (Кастельонтан кăнтăр ĕнненле) республикă çарĕсем пăлхавçасем пур атакисене те сирсе пăрахна, вĕсем фашиссене пысăк çухатусем кӳнĕ.

Ытти фронтсенче улшăнусем сук.

* * *

Йăнăлăн 25-мĕшĕнче, ирхине, фашиссен „Савойа" йышши линĕр самолйочĕ Валенси çывăхĕнчи йăлсен çине бомбăсем пăрахнă. Бомбăсем пăрахнине сынсем вилнĕ. Ҫĕрамах фашиссен самолйочĕсем дел Граф (Валенси çывăхĕнче) порчĕ çине бомбăсем хыттăн пăрахнă, унта нумай çуртсене ишĕлтерсе антарнă. Республикăн занитлă батарейĕсем фашиссен самолйочĕсене кайăла хăвалаç-ланă.

Испань агентстви Аликантăран пĕлтерпĕ тăрăх, йăнăлăн 24-мĕшĕнче кăнтăрла 12 сехет те 15 минутра пăлхавçасен вищĕ моторлă 5 бомбардировщикĕ Аликанте ху ли çине бомбăсем чылай пăрахнă, пуре 70 çурт ишĕлтерсе антарнă. 12 çын вилнĕ тата 50 çын аманă.

(ТАСС).

Австрире çăнăх сутма чарнă

Фашисла Германи тытса илнĕ Австри территорийĕнче йăнăлăн 15-мĕшĕнчен пуçласа килте çăкăр пĕçерме тулă çăнăхĕпе ярăнăç сăпăнăхне хыççăн çав утрава тĕлметтĕл сыран хĕрринче десант антарнă хăтланнă. Анчах вĕсен ĕçĕсем аванссăр пулнă. Йапонĕçсем Наньйао утравĕ патĕнче пĕчĕкрех утравсене çеç йышăнма пултарнă.

Йăнăлăн 24-мĕшĕнче Йапони самолйочĕсем Сватоу çине икĕ хутчен вĕçсе пынă, вĕсем чукунçул станци çине бомбăсем пăрахнă.

Çав кунхинех Йапонин 33 самолйочĕ Кантон—Ханьков чукунçулĕн кăнтăр ĕнче бомбăсем пăрахнă. Вĕсем Лечан станци патĕнче (Шаочжоуран çурçĕреле) пысăк сийен тунă. Чукунçул сывăхĕнчи йăлсене пуранакан хресченсем хушшинче 50 çын ытла вилнĕ. Йапони самолйочĕсем бомбăсем Кантон—Коулун чукунçулĕ çине те пăрахнă.

(ТАСС).

ТЕАТР

Пысăк ӳсĕм

Йăнăлăн 23-мĕшĕнче Патăрьел районри колхоз театрĕ „Шупашкарта, академилĕ театрта малтанхи спектакльне хатĕрленĕ. П. Н. Осипăван „Айдар" пиессине Чăваш республикăнче лартман выран çук пулĕ, ăна пур çĕртре те темиçешер хут лартнă, Шупашкарта та сахал мар лартнă. Вăл пиессăна пурте тăван пĕлеççĕ. Пелме пĕлеççĕ те, анчах тĕрле анланаççĕ. Режиссор тата артисем хăйсем выльăкан ролĕсене йĕпле, мĕн тӳлĕ анланса, куракансене мĕнле, (ăнăнмелле-и йĕнĕмелле мар-и) кăтартса парасси пит пысăк ĕç. Мĕнле выльăççĕ-ха çак театрăн артисĕсем хăйсен ролĕсене?

Чаршав уçăлсанах „епĕр урамра, каска перенесем çинче хĕрсемне качăлсем çĕрĕ-памала выльăнине куратпăр. Астăвăр-ха авантарах, мĕн сисĕнет унта? Артиссем ман-чан çамрăксене, вĕсен вăйăн-куллисене авăн кăтартса параççĕ: вăйăра çамрăксем выльăнине, вĕсен савăнăçне ăнăнетĕн. Ку пĕчĕк детальпĕр, анчах вăл та пысăк выран пыйăнса тăрат. Артиссем выльăнăççĕ хуравçе, тес пулат.

Илепĕр Сентийер ролĕне (Н. Йефимав). Хăшĕ-пĕрисем Сентийер анпа пулмала мар, теме пултарĕç, уй пек калаписем пулкалаймасть, мĕншĕн тесен халиччен вăл образа никам та çапла кăтартман. Пĕр вăхăтра ăна чăваш театрĕнче Михайлав артисĕн йулашки пайĕ вальăн халĕ вулмасчĕ. Ун пек выльăни ытти вырăнсенче, ытти театрсенче те пулнă, анчах вăл ытларшăрех тăвараччĕ, савăнăçсем çеç кунта ăна асанна турĕ килчĕ. Н. Йефимав малтан Сентийере питĕ хăйсăр, çав тери йăваш çамрăк туса кăтартат. Кайăрахпа çеç, Айдар машкăлне тӳсне хыççăн, нушаланса, тертленсе выльăнăка хыççăн хăйĕн вăй-хăватне, хастарлăхне кирлĕ таран кăтартса парат. Йулашки пайăнче вăл: „Пинерпи Йун" çине йун! Айдар-и, епĕ-и! Иккемĕртен пĕри пĕтес пулать!,—тенĕ чухне, ăна паллама çук; вăл чăн-чăн хастарлă герой, вăл никама та парăнассăн туйăнмасть. Çапла вара пуçмăр машкăлне хирĕç тани ăна геройла кăларат. Çапла анланнă Сентийер ролĕне Н. Йефимав. Каласа хăварас пулать: хăш пĕр выранта уянăн çăмăлтарах, çамрăклăрах выльăни кирлĕ. Нихăш ĕçре те виçеренлĕхĕн кирлĕмест, çавна йăлтах ĕçлеме тухăн килĕшмест, çавна йăлтах асра тытас пулат. „Соблюдать чувство меры", тесçĕ ăна вырăссем.

Айдар ролĕнче те (В. Фролов) епĕр çĕнĕ елементсем пуррине сисетпĕр, характерла çĕнĕ шухăнсем пуррине туйатпăр. Кĕнĕ чухнех вăл саламатна хĕрес хурса сӳрет, вăл хăй талăк-пуне тӳрĕ тытса мар, сулкалаймаса, пуçне асла хурса, ыттисене çын выранне хумасăр, хăйне тем выранне хурса, йĕкĕлтенех пек туса сӳрет. Хресченсем, пуринчен ытла хăйĕн тарçисем уншăн çын мар, вăл вĕсене выльăх выранне хурат, çавăнпа вăл ним шиклентмесĕр Аҫтупай пинĕ çине сурат те, савăнма вăл сасăсăр, мăшкăласа кулат те, çавăнпа вăл пĕр ывăç кĕмĕл уксa ĕлпай хыççăн çамрăксем çине пăхасшăн та мар, мĕншĕн тесен вăл (куратăр-и?) пуринчен те пуйăн, пуринчен те вăйлă, шалçи тулнччен, хресченсем унăн мăшкăлне тӳсеймесĕр ăна хирĕç тăнниччен вăл никамран та хăрамасть. Çапла анланнă В. Фролов Айдар ролĕне, çавăн пек катартса пачĕ вăл пире. Сенĕлле, пирĕн шутпа, терĕсрех.

К. Стахейева та Пинерпи ролĕне килĕшӳлĕ выльаса пачĕ: унăн сасси уçă, хĕрĕерри йӳррисене чĕре патне пымала, пысăк-камалла йӳрласа пачĕ. Çакăн пек каҫан парас килет ăна: йулашки пăйĕсенче— Айдарпа тавлашнă чухне унăн хăйĕн çиллине, ăна чĕререн куравманнине уçсăртарах катартса памала.

Аҫтупай ролĕне Т. Соловйов выльат. Вăл питĕ пысăк ситĕнӳ тунă, ăна халĕ, иртнĕ вăхăтрипе танлаштарсан, палламала та мар. Аҫта ертиса тухна вăл. Астăвăр-ха, цйесĕан тăвăтăмĕш пайне выльăнă чухне Сентийере Аҫтупайран хăтарас тесе Улай çĕçĕне çеклесе хыҫă кăшкăрса ларат; „Кам хăйăр Сентийере тивмĕ!" Аҫтупай чăркусланса ларнă, вăл çав тери хăранă. Астăвăр-и, çав вăхăтра Соловйов мĕнле кăтартса парат Аҫтупай обранне; вăл хăраннине кусĕсене çарса пăрахнă, çăварне карнă, пăхма хăрамала ун çине. Соловйов вăл вăхăтра сцена çинче мар, чăн-чăн пурнăçра пек. Йе тата вăл хăнисене йĕпле йышăннине, аранше йĕпле кашкăрнине, Айдар уй çине çурсан, вăл йĕпле шала сыртса тăнине т. ыт. те еçа илĕр те, Соловйов халĕ мĕнле пултарулă артист иккенне хăвăрах аван сисĕр. Пĕр ситменлĕх туйăнче унăн ролĕнче, Пинерпийе Сентийерпе сӳренĕмĕн вырçна-хĕненĕ чухне унăн çилелĕрех, хăйăртарах пулмала. Хай хĕрне йуратмасть-мар вăл, йуратат те, хĕрхенет те, анчах вăл авăрт астутарна тăрах: „улпутсене йураса пуйăнтаран пурнăç шыракан кил-йыш пусĕ" иккенне манас пулмасть, çавăншăн вăл тăван хĕрне те шеламест. Тепĕр вырăн тата: тăвăтăмĕш пайĕн вĕçĕнче Сентийерпе Улай ăна ӳкетлесе хыççăн.

Ахтупай ҫеçăн, хытă сасăпа: „Тăвансем! Ан хăварăрах мана, стараке. Хĕре Айдар аллинчен хăтарма пулăшăрах!"—тени курăракансем патне çитет.

Питĕ аван выльăт мăн-кĕрӳ ролĕне С. Смирнов: туйра вăл пуçлăх, пуçа çулеле ыватнă, хырăма кашăртнă, вăл унта „герой", ăна вăл пур çĕрте тĕрлĕ майпа кăтартассăн: паскамасăр, мăнкăмăлăн калăсат, вăхăтран-вăхăта урăхамах пек ташласа илет, качака сухалне сăтăркалать, унăн пичĕ, куçĕ, сăмси-çăварĕ—пурте, вăл пуринчен ăсла иккенне кăтартасшăн. Вăл вĕт, Айдарăн сывăх сынни. Çавăн пек образ пачĕ С. Смирнов.

А. Митукова ролĕ пысăк мар, вăл Сентийер амăшĕн роли вырăнăт, çав пĕчĕк ролĕте те вăл хăйĕн талантне аван палăртрĕ. Елекрех епĕр Сентийер амăшĕ вĕçĕмрен йĕрнине астăвăттăмăр, Митукова ăна тĕнмĕнрен, хĕрт-сурткăн хăракан çĕрăрăм туса кăтартрĕ. Астăвăтăр-и, йĕпле вăл килĕнчен хĕртсурт хăваласа кăларат, пӳртре йĕпле çăварăнкалат. Елĕкки чăваш арăмĕ: утни, калаçни, çăвăн. Вăл ытлашши йĕрсе йĕр янтăмест.

М. Кубенĕв пысăк шанчăк парат, артиспа талант пур унăн. Улай ролĕне калама çук аван выльаса пачĕ, выльаса пачĕ мар, сцена çинче вăл пуранат. Тулта цавлапи илтĕнне вăхăтра (тăвăттăмĕн пайĕ) Сентийер патне Улай питĕ хăварт чупса кĕрет. Вăл хытă чупса килнине, йĕпле пăлханнине Кубенĕв ĕненмеле катартса парат. Вăл хăйне тытма пĕлет.

Пурин çинчен те кирлĕ таран сырма выран сахал, анчах сакна каласа хăварас пулат: пурте пекех хăйсен ролĕсене тĕрĕс анланнă, аван катартăннă, килешӳлĕ выльаççĕ.

В. Фролов режиссорăн усăлла та выранла приймесĕм çинчен калас пулат: килешӳлĕ йăпаласан нумай шухăшласа кăларнă вăл

Акторсен коллективĕ анăçла, малашне тата пысăкрах пулашу парас пулат, районти колхоз театрĕсен çăкăн пек гастролесене час-час туса иртерес пулат, вăл пысăк усă парат, пĕр-пĕрин çинченĕвĕсемпе усă курма пулăшат.

Иртнĕ çулсенче, Чăвашсен Государствăн Академи Театрĕнче халăх тăшманĕ—урнă кушак Макçи-мав—Кощкинский „хуçа" пулса пуçтăннă вăхăтра, районти колхоз театрĕсем Шупашкара килсе Академилĕ театрта спектакльсен лартасси çинчен шухăшлама та пултарайман. Вăл, хăй çав тери, талантсăр, хура йăнăл, усал пушăшлă пулнă пирки, хăйĕнчен талантлă, хастарла кадрсем ӳссе-синчен питĕ хăранă, театра тепĕрпех пĕтерсе лартма шут, тытăнă. Халăх тăшманĕсене çĕмĕрсе тăкни—пирĕн театрсенче талантлă, пысăк хастарла кадрсем ӳсме çул уçни пулса тăчĕ.

Сергей Йалавин.

Ответлă редактăр Н. М. СЕМЕНАВ.

Заготзерно Чăваш республикăнчи конторине
контурта тата районсенче ĕçлеме
Инженер-строителсем, техник-строителсем, аслă бухгалтĕрсем (руководителсем), аслă экономист, счетовод, кассир-инкассатăр
КИРЛĔ
Адрес: г. Чебоксары, ул. Калинина, 83, Республиканская контора Заготзерно.

ПАЙАН ĕçпе, ШУПАШКАРТИ документлă, КИНО-ТЕАТРТИ сасăлă фильм
Город Ленина
Çĕвиссем—6 сех., 30 мин. 8 сех. 30 мин. тата 10 с.30 мин. пусланаççĕ.
Касса кăтартăра 2 сех. 30 минутран уçă.
Коллективлăн курма çайăвăкĕсем йышăнаççĕ.

Республикăлă Испанире

43-мĕш дивизин паттăрлăхĕ

Кунта епĕр Пиреней çăрçисем çинче, интервентсен тытăнче çапăçна республикăлă çарăн 43-мĕш дивизи çинчен Эстелла çырна корреспондендине пичетлесе кăларатăпăр. Ку корреспонденцине Париҫре тухса тăракан фашиссăма хирĕçле Итăлин „Воче дельц Итальяни" хаçатра нумай пулмасть пичетлесе кăларнă. Халĕ 43-мĕш дивизи республикăлă Испанин территорине лайăх çитнĕ.

Испанин республикăлă çарĕн паттăр çапăçăвĕсем хушшинче интервентсен тытăнчи 43-мĕш дивизин керешĕвĕ ун йăр ӳçĕн курăнса тăракканнисенчен пĕри пулса тăрат. Испани халăхĕ çав дивизин паттăр бойецĕсеме, командирĕсеме мухтанат. Çав дивизин ĕçĕ халăх тата çар хушшинче фашиссемпе интервентсене çĕнтерес шанăка çирĕплетет.

Çулĕ Пиреней çăрçисем Испанийĕ Францири уйăраса тăраççĕ. Çав çăрт туписем çинче йăр выртат. Фашиссем Каталонине Франципе сыхăнмала мар тăвас задача лартнă. Вĕсем республикăлă çарне çурçĕр ĕнчен çăнăраса илме шутласа хунă. Çав ĕçе тытăнчĕç вĕсем, анчах 43-мĕш дивизи çине пырса тăранчĕç.

Ташман нихăçанхинчен те ытларах вăйла тапăнсан, республикăлă çарĕ хăйĕн линине турлетнĕ чухне, 43-мĕш дивизи чи лайăхрах позици йышăнас тесе хĕвелтухăçнеле чакнă. Çак дивизи чакасса питĕ йĕркеленĕ чакнă. Дивизи выранти халăха пурне тенĕ пекех илсе тухнă, вĕсене фашисăмăн йунăла пусмăрĕнчен çăлса хăварнă. Выльăхçи çине çĕнĕрен тапăнма хăтланчĕç, анчах кăç пулнă теле вĕсем кайăла чакрĕç, çапăçу пулнă вырăнта вĕсен 3.000 вилĕ выртса йулчĕ.

Пирĕн дивизине çапăçна вăрçăра фашиссем çак çĕктăрта пынă пĕтĕм вăрçă вăхăтĕнчинех ытларах çын çухатнă, тесе калаçă йулашкинчен Массимо Грасиа, Франко генерал хăйне çак çапăçусенче вĕсен 15.000 çын пĕтнине пăшăннине каласан та çителĕксĕ. Ку сахал-ха. Вăл Пиреней çăрçисене туртса илме хăтлансан тата ытларах пĕтĕ.

Франко ирĕксĕр йышăннине Италин фашисла хаçачĕ „Ресто дель Карлино" çирĕплетет. Нумай пулмасть вăл çапла çырнă:

„Çăрт çине çирĕпленсе выраçнă 43-мĕш дивизи тĕлĕнмеле вăйлă хирĕç тăрат. Пĕтĕм лупам выранă çăр лагерĕ туса хунă. Малтанхи линире салтаксем çапăçаççĕ, вĕсем хыçĕнче хресченсем тăраççĕ, хресченсем кунĕн-çĕрĕн укрепленисем, пулемет йăвисем тавас ĕçре ĕçлеççĕ. Пур çĕрте те тупă, пулемет выраçесем. Пĕтĕм лаптăк Китай стени йĕнĕрле крепăç пулса тăнă".

Дивизире çирĕп дисциплинă, туслă йулташлăх. Бойецсем сураланнă йулташĕсене çăрт çинчи сукмаксем тăрăх, хăйсен пурнăçне хĕрхенмеçĕр 90-шер километр хăйсем çĕклесе пынисем пулнă. Дивизи инженерĕн тылра хăйĕн меднинă пункчĕсене тунă, сураланнисене çав инçе выранă çĕклесе пынă.

Хĕрарăмсемпе ачасене — 6.000 çынна—фашиссем йышăнса илекен выранта илсе тухас ĕçре паттăрлăх кăтартнă.

Çав паттăр дивизи хурçă пек çирĕп çынсенчен, хăйăр çапăçусенче пиçнĕ çынсенчен тăрат. Бойецсенчен нумайăшĕ—Çурçĕр Испанири çăрт-туçем çинче пурăнна çынсем: арагонецсем, басксем, каталонецсем. Дивизи командирĕ Антонио Бельтран—революцилĕ çапăçусен ветеранĕ. 1930 çулта вăл Галанпа тата Гариса Ернандецпа пĕрле фашисăма хирĕçле Хакари восстанийĕ йĕртсе пыракансенчен пĕри пулнă. Вăл унччене вилĕмрен йăмăхри пек çăлăннă.

Дивизин политикăлă комиссарĕ Массимо Грасиа та революцилĕ керешӳсен шкулĕ витĕр тухнă. Хай çамрăк пулсан та, унăн çĕçĕлем йăлтах кăвакарчăн. Фашисла паллах пулăшнăн вăхăтра вăл Сарагосăри социалисла парти организацин секретарĕ пулнă. Фашиссем çав хулăна туртса илсен, Грасиа 15 уйăх хушши вăрттăн шăтăкра пурăннă, йулташĕсем ун патне апат-çимĕç вăрттăн илсе пырса панă. Вăл йулашкинчен басксем çĕршывне тарнă.

* * *

Паттăр 43-мĕш дивизин ĕçĕсене пĕтĕм тĕнче сăнаса тăчĕ. Пур çĕртен те çав дивизи йăчĕпе, Пиреней çăрçисенчи вырансене саламсем, ыра сунписем пырса тăчĕç.

„Епĕр сирĕнпе пĕрле, Испани халăхĕн паттăр ĕçĕсене куреа тĕлĕнетпĕр", тесе каласçĕ Лондăнри радио йуратакансем радио тăрăх. Англин тепĕр радиостанцийĕ бойецсене чĕнсе: „Пиренейри мухтавлă бойецсем, тăнмансене хирĕç тăрăр", тесе саламлана. Азирен те: „Епăр сирĕнпе пĕрле" тенĕ салам килнĕ.

* * *

Нумай пулмасть çак дивизи Франци урлă республикăлă Испанине килнĕ. Францире дивизи бойецсенчен: ĕçĕр аҫта кайма килĕшеттĕр, тесе ыйтсан:

— Пире хăвăртрах республикăлă Испани çарне йăрăр, епĕр интервентсене хирĕç çапăçма кайатпăр,— тесе ответленĕ.

Уполномоченный Чувашглавлита № 316

Гор. Чебоксары, Типография № 1 Чувашполиграфтреста. Заказ № 500.

3—2